

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU
ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO
RYNKU PRACY
NA LATA 2007 - 2013**

SPRAWOZDANIE ZA ROK 2011

PŁOŃSK, MAJ 2012 ROK

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
CHARAKTERYSTYKA POWIATU	5
I SYTUACJA BIEŻĄCA NA LOKALNYM RYNKU PRACY	8
1.1 Stopa bezrobocia.....	8
1.1.1 Poziom i struktura bezrobocia w powiecie w latach 2009-2011	8
1.2 Grupy szczególnie zagrożone bezrobociem na rynku pracy	13
1.3 Podstawowe cechy i przyczyny bezrobocia	14
1.4 Zmiany w poziomie bezrobocia w latach 2009-2011	16
1.4.1 Napływ do bezrobocia	16
1.4.2 Odpływ z bezrobocia	17
1.4.3 Bezrobotni w powiecie według poziomu wykształcenia	18
1.4.4 Bezrobotni w powiecie według wieku	19
1.4.5 Bezrobotni w powiecie według stażu pracy.....	19
1.5 Aktywna polityka rynku pracy i jej wpływ na zmniejszenie bezrobocia	20
1.5.1 Usługi rynku pracy	20
1.5.2 Instrumenty rynku pracy	26
II ROZWÓJ ZASOBÓW PRACY NA KRAJOWYM I LOKALNYM RYNKU PRACY...36	
2.1 Demograficzne kształtowanie się zasobów pracy do 2015 roku.....	36
III AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY W 2011ROKU ORAZ PLANOWANE DZIAŁANIA W ZAKRESIE ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA W POWIECIE PŁOŃSKIM NA LATA 2007-2013.....	39
3.1 Wyzwania wynikające z realizacji Strategii Lizbońskiej i dokumentów programowych.....	39
3.2 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	39
3.2.1 Wzrost inwestycji i lepsze wykorzystanie zdolności wytwórczych	40
3.2.2 Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw	41
3.2.3 Rozwój budownictwa.....	42
3.3 Mobilność przestrzenna i zawodowa	43

3.4	Aktywizacja wiejskiego rynku pracy	44
3.5	Efektywna realizacja Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” i programów unijnych.....	47
3.6	Działania dostosowujące kształcenie do potrzeb rynku pracy	48
3.7	Zmniejszenie bezrobocia przez aktywną politykę rynku pracy	49
3.8	Partnerstwo i współpraca na rzecz wzrostu zatrudnienia i ograniczenia bezrobocia ...	50
IV	ZAKOŃCZENIE	50

WPROWADZENIE

Rok 2011 to kolejny okres zahamowania spadku zatrudnienia zarówno w kraju jak i w powiecie. Udział pracujących w populacji będącej w wieku aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 50%, a bezrobocie w kraju jak i w Powiecie Płońskim nieznacznie wzrosło w porównaniu do poprzedniego roku. Na koniec 2011r. liczba bezrobotnych w kraju wynosiła 1.982 tyś. (stopa bezrobocia 12,5%); w powiecie – 5.808 (stopa bezrobocia 17.2%). Jest to więcej niż wynosi średnia dla Unii Europejskiej. Szacuje się także, że bezrobocie ukryte obejmuje w kraju dalszy milion osób, które głównie wywodzą się z rolnictwa. Ponad 10% Polaków żyje w ubóstwie, poniżej granicy minimum egzystencji i narażonych jest na społeczne wykluczenie.

Problemy występujące na polskim rynku pracy są obecnie spotęgowane, ponieważ podaż pracy jako relatywnie wyższa niż w innych krajach europejskich na skutek większego przyrostu młodych roczników, w sytuacji zmniejszonego popytu na pracę. Ponadto struktura tej podaży nie dostosowuje się w odpowiednim tempie do nowych i przyszłych potrzeb gospodarczych. Dotyczy to szczególnie kwalifikacji oraz mobilności przestrzennej, a także dostosowania się do nowych technologii firm, zawodów i form pracy.

Uchwalony przez Radę Powiatu w czerwcu 2007 roku **Program** jest próbą konkretyzacji prozatrudnieniowej strategii rozwoju Powiatu Płońskiego. Zawiera on ocenę skuteczności stosowanych dotychczas środków i metod przeciwdziałania bezrobociu w powiecie oraz główne kierunki lokalnej polityki służących ożywieniu gospodarczemu i wzrostowi produktywnego zatrudnienia. Nie znajdziemy w nim gotowych recept, łatwych do natychmiastowego wprowadzenia w życie. Problem zmniejszenia bezrobocia jest problemem złożonym i wielowarstwowym wymagającym uwzględnienia szeregu czynników, środków i uwarunkowań, które mają istotny wpływ na prozatrudnieniową politykę gospodarczą.

Celem tego programu jest pobudzenie procesu tworzenia miejsc pracy w Powiecie Płońskim oraz określenie metod aktywnego i skutecznego przeciwdziałania ubóstwu, usuwania jego przyczyn i znacznego ograniczenia jego skali. W programie zostały przedstawione sposoby zmniejszenia bezrobocia, marginalizacji i patologii społecznej w gminach i miastach Powiatu Płońskiego.

Podstawą opracowania „**Powiatowego Programu Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2007-2013**” jest *”Ustawa o samorządzie powiatowym”* z dn. 5 czerwca 1998 roku (Dz.U. Nr 142 z 2001 r. Poz. 1592 z późn. zm.). Program jest zgodny z priorytetami i celami programów rządowych w tym z *„Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007-2013”*, *„Strategią Polityki Społecznej na lata 2007-2013”* oraz *„Załoženiami Strategii*

Rozwoju Województwa Mazowieckiego”

Program niniejszy jest także uzupełnieniem „Strategii Rozwoju Powiatu Płońskiego” i swoimi działaniami dotyczącymi problematyki bezrobocia w pełni wpisuje się w „Lokalny Plan Rozwoju Powiatu Płońskiego na lata 2004-2013”.

Sprawozdanie składa się z 3 zasadniczych części:

- z oceny bieżącej sytuacji na lokalnym rynku pracy – poziomu i struktury bezrobocia, przyczyn i źródeł zmian w poziomie bezrobocia w latach 2009-2011, aktywnej polityki rynku pracy i jej wpływu na zmniejszenie bezrobocia;
- prognoz rozwoju zasobów pracy na krajowym i lokalnym rynku;
- działań dotyczących aktywizacji lokalnego rynku pracy i łagodzenia skutków bezrobocia.

CHARAKTERYSTYKA POWIATU PŁOŃSKIEGO

Utworzony 1 stycznia 1999 roku Powiat Płoński wchodzi w skład województwa mazowieckiego i leży w jego północno-zachodniej części. Zajmuje obszar 1384 km² i liczy 87,0tys. mieszkańców. Tworzą go dwie gminy miejskie: Płońsk i Raciąż oraz dziesięć gmin wiejskich: Baboszewo, Czerwińsk n/Wisłą, Dzierżążnia, Joniec, Naruszewo, Nowe Miasto, Płońsk, Raciąż, Sochocin, Załuski. Siedzibą powiatu jest miasto Płońsk.

Powiat Płoński posiada szczególne atrakcyjne położenie komunikacje. Przez teren powiatu przebiegają cztery ważne szlaki komunikacyjne. Największe znacznie mają drogi krajowe: E7 Warszawa-Gdańsk i E10 Płońsk-Bydgoszcz-Szczecin. Tranzytowe znaczenie mają także drogi krajowe nr 60 Płock-Ciechanów i nr 62 Płock-Nowy Dwór Mazowiecki. Dobrze rozbudowana sieć dróg wojewódzkich przyczynia się do podwyższenia atrakcyjności inwestycyjnych Powiatu Płońskiego, na terenie, którego działa 5954 podmiotów gospodarczych, w tym 33 z kapitałem zagranicznym (dane za 2010 rok).

Rozmieszczenie ludności na obszarze Powiatu Płońskiego jest nierównomierne. Na wsi mieszka 68,8 % ludności powiatu tj. 59 926 osób, a w miastach 31,2 % tj. 27 128 osób. Największy potencjał ludnościowy mają gminy Raciąż (8 139 mieszkańców) i Baboszewo (8077 mieszkańców). W dwóch miastach liczba ludności wynosiła: w Płońsku 22 486 a w Raciążu 4 642 osób (stan na 30.12.2010 r.).

Struktura płci ludności Powiatu Płońskiego wskazuje znaczne zróżnicowanie. Najwyższy wskaźnik liczby kobiet na 100 mężczyzn występował w miastach 112 a na wsi 100

Strukturę społeczną powiatu płońskiego ilustruje tabela nr 1:

Tabela 1 - STRUKTURA SPOŁECZNA POWIATU PŁOŃSKIEGO W 2010 ROKU (STAN NA 31.12.2010)

Wyszczególnienie	Powiat	Miasto	Wieś	Miasto w %	Wieś w %
Ludność ogółem	87054	27128	59926	31,2	68,8
Mężczyźni	42789	12793	29996	29,9	70,1
- w %	49,2	47,2	50,1		
Kobiety	44265	14335	29930	32,4	67,6
- w %	50,8	52,8	49,9		
Ludność w wieku produkcyjnym	54634	17761	36873	32,5	67,5
Mężczyźni	29176	9030	20146	31,0	69,0
- w %	53,4	50,8	54,6		
Kobiety	25458	8731	16727	34,3	65,7
- w %	46,6	49,2	45,4		
Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44)	33633	10591	23042	31,5	68,5
Mężczyźni	17577	5409	12168	30,8	69,2
- w %	52,3	51,1	52,8		
Kobiety	16056	5182	10874	32,3	67,7
- w %	47,7	48,9	47,2		
Ludność w wieku produkcyjnym niemobilnym	21001	7170	13831	34,1	65,9
Mężczyźni (45-64)	11599	3621	7978	31,2	68,8
- w %	55,2	50,5	57,7		
Kobiety (45-59)	9402	3549	5853	37,7	62,3
- w %	44,8	49,5	42,3		
Bezrobotni w 2010 r.	5552	2088	3464	37,6	62,4
Mężczyźni	2808	1048	1760	37,3	62,7
- w %	50,6	50,2	50,8		
Kobiety	2744	1040	1704	37,9	62,1
- w %	49,4	49,8	49,2		

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS i PUP

I BIEŻĄCA SYTUACJA NA LOKALNYM RYNKU PRACY

1.1 Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia w Powiecie Płońskim na koniec roku 2011 wynosiła – 17,2% i znacznie przekroczyła rozmiary bezrobocia w kraju – 12,5% oraz w Województwie Mazowieckim – 9,9%. Po znacznym spadku stopy bezrobocia w 2008r. nastąpił ponownie wzrost od 2009r.

Tabela 2 LICZBA BEZROBOTNYCH ORAZ STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE PŁOŃSKIM

Wyszczególnienie	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Bezrobotni (w tys.)	6,1	4,5	5,6	5,6	5,8
Stopa bezrobocia (w %)	17,7	13,9	16,4	16,3	17,2

Źródło: dane na podstawie statystyki PUP Płońsk

1.1.1 Poziom i struktura bezrobocia w Powiecie Płońskim w latach 2009-2011

Poniższe tabele i wykres przedstawiają wybrane kategorie bezrobotnych, stopy bezrobocia w latach 2009-2011 w Powiecie Płońskim, poziom bezrobocia w podziale na gminy oraz bezrobocie w latach 1990-2011.

Tabela 3 - POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA W POWIECIE PŁOŃSKIM W LATACH 2009 – 2011

Wyszczególnienie	2009 rok	2010 rok	2011 rok	Wzrost (+) lub Spadek (-) 2011 do 2009 r.	
Bezrobotni ogółem w tym:	5597	5552	5808	+211	
Kobiety	2741	2744	2967	+226	
- udział % w liczbie bezrobotnych	49,0	49,4	51,1	+2,1	
Zamieszkali na wsi	3537	3464	3713	+176	
- udział % w liczbie bezrobotnych	63,2	62,4	63,9	+0,7	
Młodzież do 25 lat	1333	1342	1356	+23	
- udział % w liczbie bezrobotnych	23,8	24,2	23,3	-0,5	
Osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	352	361	371	+19	
- udział % w liczbie bezrobotnych	6,3	6,5	6,4	+0,1	
Niepelnosprawni	159	153	172	+13	
- udział % w liczbie bezrobotnych	2,8	2,8	3,0	+0,2	
Długotrwale bezrobotni	2548	2818	3014	+466	
- udział % w liczbie bezrobotnych	45,5	50,8	51,9	+6,4	
Bez kwalifikacji zawodowych	2216	2271	2759	+543	
- udział % w liczbie bezrobotnych	39,6	40,9	47,5	+7,9	
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy:					
z tego	• do 1 m-ca	487	528	421	-66
	• od 1 do 3 m-cy	986	902	961	-25
	• od 3 do 6 m-cy	1057	999	928	-129
	• od 6 do 12 m-cy	1156	1007	1203	+47
	• od 12 do 24 m-cy	847	1040	1051	+204
	• pow. 24 m-cy	1064	1076	1244	+180
STOPA BEZROBOCIA	16,4	16,3	17,2	+0,8	

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku w latach 2009 – 2011

Tabela 4 - POZIOM BEZROBOCIA W GMINACH POWIATU PŁOŃSKIEGO W LATACH 2009-2010 (STAN NA 31.12.)

L.p.	Gmina	Bezrobotni 2009	Ludność w wieku produkcyjnym 2009r.	Udział % (Kol. 3:4)	Bezrobotni 2010	Ludność w wieku produkcyjnym 2010r.	Udział % (Kol. 6:7)	Dynamika ilościowa (Kol. 6-3)	Dynamika w% (Kol. 6:3)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Baboszewo	510	4934	10,3	505	4913	10,3	-5	99,0
2	Czerwińsk	327	4691	7,0	329	4684	7,0	2	100,6
3	Dzierżążnia	218	2318	9,4	227	2336	9,7	9	104,1
4	Joniec	99	1541	6,4	109	1550	7,0	10	110,1
5	Naruszewo	340	3945	8,6	344	3927	8,8	4	101,2
6	Nowe Miasto	276	2902	9,5	274	2906	9,4	-2	99,3
7	Płońsk Gmina	512	4560	11,2	469	4623	10,1	-43	91,6
8	Raciąż Gmina	604	4902	12,3	614	4944	12,4	10	101,7
9	Sochocin	401	3591	11,2	370	3599	10,3	-31	92,3
10	Załużki	249	3364	7,4	223	3391	6,6	-26	89,6
11	Płońsk Miasto	1570	14804	10,6	1597	14754	10,8	27	101,7
12	Raciąż Miasto	487	3025	16,1	487	3007	16,2	0	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP Płońsk i GUS

OBJAŚNIENIA:

Kol. 4 i 7 - Ludność w wieku produkcyjnym: mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59

Kol. 5 i 8 - Wskaźnik % udziału bezrobotnych w grupie ludności w wieku produkcyjnym

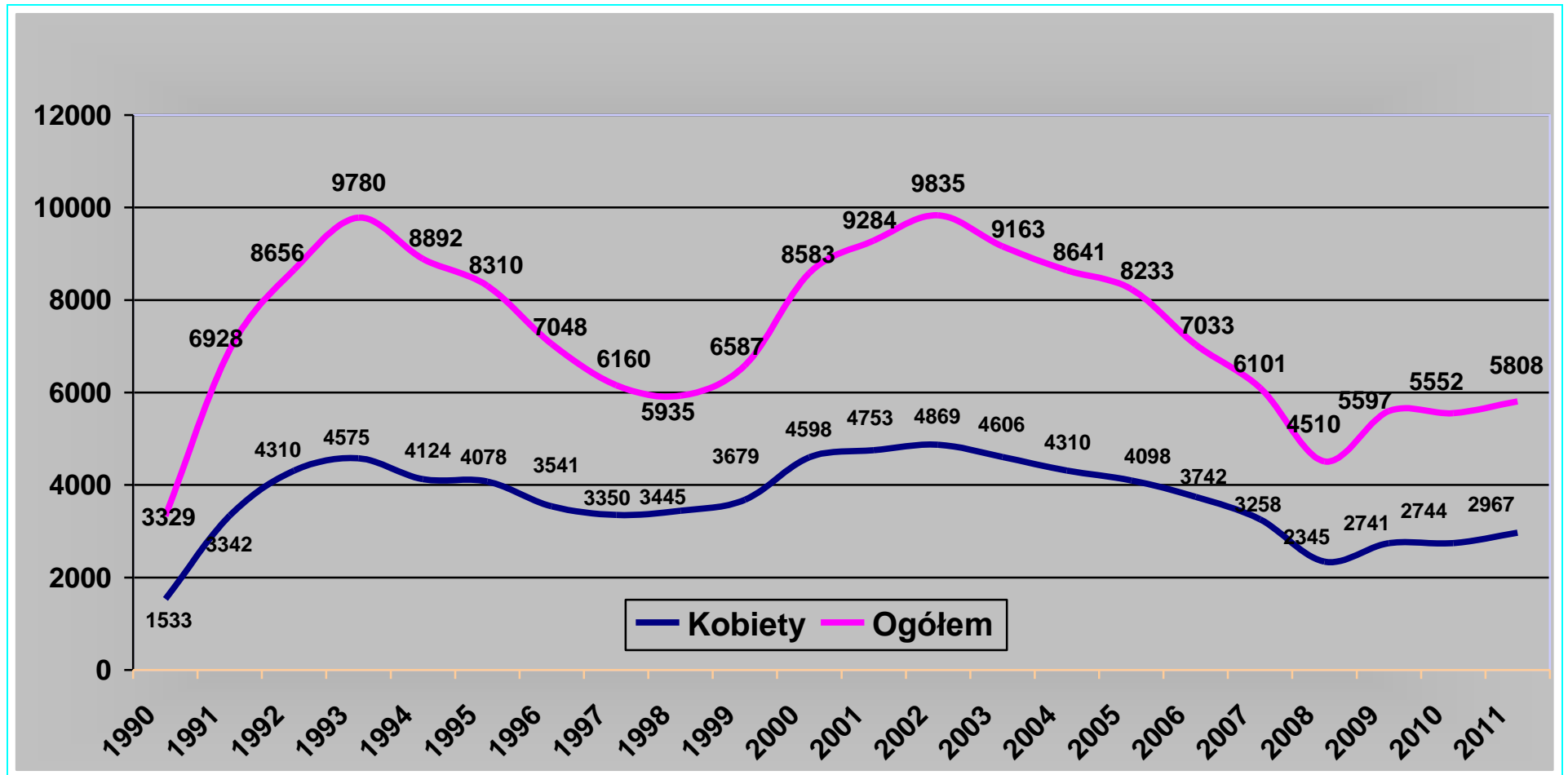
Kol. 9 i 10 - Bezrobotni w 2010r. w stosunku do roku 2009r.

Tabela 5 - POZIOM BEZROBOCIA W GMINACH POWIATU PŁOŃSKIEGO W LATACH 2009-2011 (STAN NA 31.12.)

L.p.	Gmina/Miasto	XII 2009r.		XII 2010r.		XII 2011r.		Dynamika Kol. 7:3 w %
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Baboszewo	510	267	505	249	530	261	103,9
2	Czerwińsk	327	155	329	156	361	186	110,4
3	Dzierżążnia	218	92	227	105	229	112	105,0
4	Joniec	99	49	109	53	112	55	113,1
5	Naruszewo	340	154	344	174	366	172	107,6
6	Nowe Miasto	276	128	274	124	297	140	107,6
7	Gmina Płońsk	512	248	469	225	538	291	105,1
8	Gmina Raciąż	604	280	614	293	616	314	102,0
9	Sochocin	401	202	370	202	412	222	102,7
10	Załuski	249	133	223	123	248	132	99,6
11	Miasto Płońsk	1570	760	1597	770	1577	805	100,4
12	Miasto Raciąż	487	271	487	267	522	277	107,2

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku w latach 2009 – 2011

Wykres 1 - BEZROBOCIE W LATACH 1990 – 2011 W POWIECIE PŁOŃSKIM

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2011r. wynosiła 5808 osób i w porównaniu do roku 2009 wzrosła o 211 osób tj. o 3,8%, natomiast w porównaniu do 2010r. wzrosła o 256 osób tj. 4,6%.

Wzrósł udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w badanym okresie: rok 2009 - 49,%; rok 2010 – 49,4%; rok 2011 – 51,1%.

Odnotowano znaczny spadek udziału liczby osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych: rok 2011 – 15,0%; rok 2009 – 28,1%.

Poziom bezrobocia wśród osób zarejestrowanych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki utrzymywał się w badanym okresie na zbliżonym poziomie i wynosił ponad 6% ogółu bezrobotnych.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Urzędzie stanowią niewielki odsetek ogółu bezrobotnych w 2011r. – 3,0 % i poziom bezrobocia w tej grupie w badanym okresie utrzymywał się na zbliżonym poziomie.

Na koniec grudnia 2011r. osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy liczyły 119 osób, tj. 2,0% ogółu bezrobotnych i nastąpił spadek w porównaniu do roku 2010 (grudzień 2010r. – 2,6%).

W Powiecie Płońskim w 2011 roku prawie we wszystkich gminach odnotowano wzrost bezrobocia w porównaniu do roku 2009. Najwyższy wzrost odnotowano w gminie Joniec o 13,1%, a najmniejszy w mieście Płońsk o 0,4%. Spadek bezrobocia w badanym okresie odnotowano tylko w gminie Załuski o 0,4%.

1.2 Grupy szczególnie zagrożone bezrobociem na rynku pracy w Powiecie Płońskim

Problem bezrobocia w powiecie płońskim podobnie jak w kraju dotyka przede wszystkim następujące grupy bezrobotnych: osoby do 25 roku życia, osoby powyżej 50 roku życia, osoby zamieszkałe na wsi, długotrwale bezrobotne, bezrobotnych o niskich kwalifikacjach zawodowych lub nie posiadających ich w ogóle.

Bezrobotni do 25 roku życia w Powiecie Płońskim w ogólnej populacji bezrobotnych na koniec grudnia 2011r. liczyli 1356 osób tj. 23,3% ogółu bezrobotnych w tym:

- 752 osoby to kobiety tj. 55,5% ogółu osób do 25 lat.

W badanym okresie odnotowano niewielki spadek bezrobocia wśród osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych, rok 2011 – 23,3% ogółu bezrobotnych (rok 2009 - 23,8%).

Kolejną szczególną grupą na rynku pracy zagrożoną bezrobociem są osoby **powyżej 50**

roku życia. W badanym okresie odnotowano wzrost bezrobotnych w tej grupie, rok 2011 – 21,2% ogółu bezrobotnych; rok 2009 – 18,5% ogółu bezrobotnych. Wśród tej grupy bezrobotnych powyżej 50 roku życia prawie 60% stanowią mężczyźni.

Nadal utrzymuje się wysoki poziom **bezrobotnych zamieszkałych na wsi** (ponad 60% ogółu bezrobotnych). W badanym okresie poziom ten utrzymywał się na zbliżonym poziomie. Związane jest to zarówno z mniejszą liczbą podmiotów gospodarczych funkcjonujących na wiejskim rynku pracy, jak i niższym poziomem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców wsi. Na koniec grudnia 2011r. osoby zamieszkałe na wsi liczyły 3713 tj. 63,9% ogółu bezrobotnych w tym:

- ✓ 1888 to kobiety tj. 50,8% ogółu zamieszkałych na wsi,
- ✓ 520 osoby posiadały prawo do zasiłku tj. 14% ogółu zamieszkałych na wsi.

Bezrobocie długotrwałe uznawane jest za niezwykle groźne, gdyż jego wynikiem jest często izolacja społeczna i zmiany w psychice bezrobotnych. W badanym okresie w naszym powiecie nastąpił wzrost poziomu bezrobocia wśród tej grupy bezrobotnych. Na koniec grudnia 2011r. osoby długotrwałe bezrobotne liczyły 3014 tj. 51,9% ogółu bezrobotnych; rok 2010 – 50,8%; 2009r. – 45,5% ogółu bezrobotnych.

Trudności ze znalezieniem pracy mają również **osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych lub nie posiadających ich w ogóle.** Na koniec grudnia 2011r. bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej stanowili 32,7% ogółu bezrobotnych, a z wykształceniem zasadniczym zawodowym 28,3% ogółu bezrobotnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku aby pomóc bezrobotnym znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy oprócz zadań wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy realizuje zadania w ramach projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

1.3 Podstawowe cechy i przyczyny bezrobocia

Przyczyn wzrostu bezrobocia należy upatrywać w niskim PKB (spowolnienie gospodarcze) a także w niedopasowaniach strukturalnych podaży i popytu na pracę, zwłaszcza ze względu na kwalifikacje, wykształcenie, zawód i miejsce zamieszkania.

Do najważniejszych cech charakteryzujących bezrobocie w Polsce, zaliczyć należy:

1) duże zróżnicowanie przestrzenne. Najniższe bezrobocie występuje na terenach leżących wokół wielkich miast będących dużym i zróżnicowanym rynkiem pracy. Najwyższa stopa bezrobocia

występuje na terenach rolniczych oraz na terenach, na których istniały nieliczne zakłady przemysłowe.

- 2) zjawisko sezonowości,
- 3) wysoki udział procentowy bezrobotnych do 25 roku życia,
- 4) wysoki poziom bezrobocia długookresowego trwającego powyżej 12 miesięcy,
- 5) znaczny udział procentowy osób posiadających wykształcenie zawodowe oraz podstawowe w całej populacji bezrobotnych,
- 6) trudna sytuacja na rynku pracy młodzieży i absolwentów szkół, wynikająca często z niechęci pracodawców do zatrudniania osób nie mających stażu pracy, mimo posiadania odpowiednich kwalifikacji,
- 7) trudności w znalezieniu pracy przez osoby po 50 roku życia.
- 8) wysoki udział procentowy bezrobotnych zamieszkałych na wsi,
- 9) brak mobilności osób po 45 roku życia

Głównymi przyczynami utrzymującego się bezrobocia w Powiecie Płońskim są:

- 1).sytuacja gospodarcza wyrażająca się niskim PKB, a także szereg barier i utrudnień w funkcjonowaniu i rozwoju przedsiębiorstw – nadmierny fiskalizm, wysokie koszty utrzymania pracownika;
- 2) ograniczone środki Funduszu Pracy na aktywizację osób bezrobotnych;
- 3) likwidacja wielu jednoosobowych firm ze względu na wysokie opłaty ZUS po okresie 2 lat prowadzenia działalności gospodarczej;
- 4) mała kreatywność i bezradność niektórych grup społecznych oraz brak mobilności wśród mieszkańców wsi i osób po 45 roku życia;
- 5) duże bezrobocie wśród młodzieży wkraczającej na rynek pracy po ukończeniu szkół, brak doświadczenia zawodowego;
- 6) niskie wykształcenie i brak kwalifikacji zawodowych (ponad 60% bezrobotnych posiada wykształcenie zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej);
- 7) rejestracja bezrobotnych po zatrudnieniu subsydiowanym przez Powiatowy Urząd Pracy oraz po zakończeniu krótkotrwałych umów na czas określony;
- 8) rejestracja bezrobotnych w celu uzyskania bezpłatnych świadczeń z opieki zdrowotnej;
- 9) rejestracja bezrobotnych w celu uzyskania świadczeń finansowanych z Funduszu Pracy.

Wysoki poziom bezrobocia oraz utrwalające się jego negatywne cechy skłaniają Urząd do rozważania przyczyn i poszukiwania skutecznych rozwiązań w polityce zatrudnienia i rynku pracy. Uwzględniając potrzeby różnych grup bezrobotnych oraz pracodawców dostarczamy wsparcia

będącego zespołem różnych działań pozwalających na skuteczne rozwiązanie problemów zatrudnieniowych bezrobotnych, poprzez system bodźców zachęcających do aktywności zawodowej i własnego rozwoju.

1.4 Zmiany w poziomie bezrobocia w latach 2009 – 2011

Zmiany w poziomie bezrobocia stanowią wypadkową dwóch zmiennych: napływu i odpływu bezrobocia. Napływ do bezrobocia przedstawia liczbę bezrobotnych, którzy w danym okresie zostali zarejestrowani w urzędzie pracy. Odpływ z bezrobocia jest to liczba osób, które zostały z różnych powodów wyłączone z ewidencji osób bezrobotnych.

1.4.1 Napływ do bezrobocia

Tabela 6 - NAPŁYW DO BEZROBOCIA I ODPIYW Z BEZROBOCIA W POWIECIE PŁOŃSKIM

Wyszczególnienie	I-XII 2009r.		I- XII 2010r.		I- XII 2011r.	
	Napływ	Odpływ	Napływ	Odpływ	Napływ	Odpływ
Styczeń	742	324	648	345	811	458
Luty	489	286	503	320	555	438
Marzec	591	474	641	641	673	564
Kwiecień	474	530	521	782	430	558
Maj	492	531	490	639	409	643
Czerwiec	580	489	511	561	475	531
Lipiec	660	538	654	658	539	548
Sierpień	506	461	522	607	438	522
Wrzesień	714	696	704	632	565	546
Październik	577	644	622	744	596	542
Listopad	535	460	528	623	534	568
Grudzień	561	401	625	462	494	345
Ogółem	6921	5834	6969	7014	6519	6263

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku w latach 2009 – 2011

- W okresie od stycznia do grudnia 2011 roku napływ do bezrobocia był wyższy od odpływu o 256 osób tj. o 3,9 %.
- W okresie od stycznia do grudnia 2010 roku odpływ z bezrobocia był wyższy od napływu o 45 osób tj. o 0,6 %.
- W okresie od stycznia do grudnia 2009 roku napływ do bezrobocia był wyższy od odpływu z bezrobocia o 1087 osób tj. 15,7%.
- Napływ do bezrobocia w roku 2011 w porównaniu do roku 2010 zmalał o 450 osób tj. 6,5%, w porównaniu do roku 2009 o 402 osoby tj. 5,8% .

- Odpływ z bezrobocia w 2011 roku w porównaniu do roku 2010 zmalał o 751 osób tj. 10,7%, natomiast w porównaniu do roku 2009 wzrósł o 429 osób tj. 6,8%.

1.4.2 Odpływ z bezrobocia

Tabela 7- BEZROBOTNI WYŁĄCZENI Z EWIDENCJI (ODPLYW)

Wyszczególnienie	I – XII 2009r.	Udział %	I - XII 2010r.	Udział %	I - XII 2011r.	Udział %	Dynamika w % 2011:2009
Wyłączeni z ewidencji ogółem w tym:	5834	100	7014	100	6263	100	107,4
1) podjęcie pracy:	2928	50,2	3658	52,2	2917	46,6	99,6
– niesubsydiowane	1830	62,5	2114	57,8	2356	80,8	128,7
– subsydiowane	1098	37,5	1544	42,2	561	19,2	51,1
2) niepotwierdzenie gotowości do pracy	1797	30,8	2260	32,2	2373	37,9	132,1
3) rezygnacja ze statusu	165	2,8	142	2,0	139	2,2	84,2
4) nabycie praw rentowych i emerytalnych	17	0,3	25	0,4	24	0,4	141,2
5) rozpoczęcie szkolenia	419	7,2	362	5,2	123	2,0	29,4
6) rozpoczęcie stażu	368	6,3	380	5,4	245	3,9	66,6
7) rozpoczęcie przygotowania zawodowego	2	0,03	0	0	0	0	0
8) inne przyczyny	138	2,4	187	2,7	442	7,0	320,3

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku w latach 2009 – 2011

Jak wynika z powyższej tabeli połowa bezrobotnych została wyłączona z rejestru bezrobotnych z powodu podjęcia pracy. W badanym okresie nastąpił spadek liczby bezrobotnych wyłączonych z ewidencji z powodu podjęcia pracy o 0,4% w porównaniu do roku 2009, natomiast do roku 2010 o 20,3%. Wśród bezrobotnych, którzy zostali wyłączeni z ewidencji z powodu podjęcia pracy, większość to osoby zatrudnione na niesubsydiowanych miejscach pracy. W roku 2011 w porównaniu do 2009 zatrudnienie osób bezrobotnych w ramach form subsydiowanych zmalało o 49% natomiast w porównaniu do roku 2010 zmalało o 63,7%. W 2011 roku w porównaniu do roku 2009 wzrosła liczba osób wyłączonych z ewidencji między innymi z

powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy o 32,1%, z powodu nabycia praw rentowych i emerytalnych o 41,2%, zmalała natomiast liczba osób skierowanych na szkolenia o 70,6%, skierowanych na staż o 33,4% oraz rezygnacji ze statusu osoby bezrobotnej o 15,8%. Trzykrotnie wzrosła liczba osób wyłączonych z ewidencji z innych przyczyn. W 2011 roku w tej grupie są osoby wyłączone z ewidencji z powodu odmowy podjęcia pracy.

1.4.3. Bezrobotni w powiecie według poziomu wykształcenia

Tabela 8 BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 2009-2011 W POWIECIE PŁOŃSKIM

Wyszczególnienie	2009r.	Udział %	2010r.	Udział %	2011r.	Udział %	Dynamika w % 2011:2009
Wykształcenie:							
- Wyższe	385	6,9	414	7,5	433	7,5	112,5
- Policealne i średnie zawodowe	870	15,5	859	15,5	941	16,2	108,2
- Średnie ogólnokształcące	841	15,0	835	15,0	891	15,3	105,9
- Zasadnicze zawodowe	1658	29,6	1567	28,2	1642	28,3	99,0
- Gimnazjalne i poniżej	1843	32,9	1877	33,8	1901	32,7	103,1
Ogółem	5597	100	5552	100	5808	100	103,8

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku w latach 2009 – 2011

Z przedstawionej tabeli wynika, że na koniec grudnia 2011 największą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (32,7% ogółu bezrobotnych) oraz zasadniczym zawodowym (28,3% ogółu bezrobotnych) a najmniejszą z wykształceniem wyższym 7,5%. W roku 2011 w porównaniu do roku 2009 zanotowano najwyższy wzrost wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym o 12,5% a najmniejszy z gimnazjalnym i poniżej o 3,1%. Spadek o 1% odnotowano wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

1.4.4. Bezrobotni w powiecie według wieku

Tabela 9 BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU W LATACH 2009 – 2011 W POWIECIE PŁOŃSKIM

Wyszczególnienie	2009r.	Udział %	2010r.	Udział %	2011r.	Udział %	Dynamika w % 2011:2009
Wiek							
18 – 24 lata	1333	23,8	1342	24,2	1356	23,3	101,7
25 – 34 lata	1652	29,5	1669	30,1	1650	28,4	99,9
35 – 44 lata	1048	18,7	1003	18,1	1117	19,2	106,6
45 – 54 lata	1134	20,3	1056	19,0	1075	18,5	94,8
55 – 59 lat	361	6,5	390	7,0	476	8,2	131,9
60 i więcej	69	1,2	92	1,7	134	2,3	194,2
Ogółem	5597	100	5552	100	5808	100	103,8

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku w latach 2009 – 2011

Największą grupę bezrobotnych w Powiecie Płońskim stanowią osoby młode w wieku od 25 do 34 lat i na koniec grudnia 2011r. liczyły 28,4% ogółu bezrobotnych a najmniejszą 60 lat i więcej -2,3% ogółu bezrobotnych.

W 2011r. w stosunku do roku 2009 odnotowano najwyższy wzrost bezrobotnych w grupie wiekowej 60 lat i więcej o 94,2% natomiast spadek o 5,2% w grupie wiekowej 45 -54 lata.

1.4.5 Bezrobotni w powiecie według stażu pracy

Tabela 10 BEZROBOTNI WEDŁUG STAŻU PRACY W LATACH 2009 – 2011

Wyszczególnienie	2009r.	Udział %	2010r.	Udział %	2011r.	Udział %	Dynamika w % 2011:2009
Staż pracy							
▪ do 1 roku	768	13,7	769	13,9	766	13,2	99,7
▪ 1 – 5	1599	28,6	1580	28,5	1531	26,3	95,7
▪ 5 – 10	854	15,3	833	15,0	885	15,2	103,6
▪ 10 – 20	817	14,6	730	13,1	783	13,5	95,8
▪ 20 – 30	402	7,2	377	6,8	447	7,7	111,2
▪ 30 lat i więcej	111	2,0	110	2,0	132	2,3	118,9
▪ bez stażu	1046	18,7	1153	20,8	1264	21,8	120,8
Ogółem	5597	100	5552	100	5808	100	103,8

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku w latach 2009 – 2011

Biorąc pod uwagę staż pracy, najliczniejszą grupę bezrobotnych 26,3% ogółu bezrobotnych

stanowiły na koniec grudnia 2011r. osoby ze stażem pracy od 1 - 5 lat, a najmniejszą grupę osoby ze stażem pracy 30 lat i więcej – 2,3% ogółu bezrobotnych. W badanym okresie odnotowano najwyższy wzrost bezrobotnych bez stażu pracy o 20,8%, natomiast najwyższy spadek o prawie 4,3 ze stażem pracy od 1 do 5 lat.

1.5 Aktywna polityka rynku pracy i jej wpływ na zmniejszenie bezrobocia

1.5.1 Usługi rynku pracy

Powiatowy Urząd Pracy zarówno w 2011r. jak i obecnie realizuje następujące usługi rynku pracy:

- pośrednictwo pracy
- usługi Eures
- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy-klub pracy
- szkolenia

Usługi rynku pracy w latach 2010-2011r.

Usługi rynku pracy	2010r.	2011r.	Wzrost/spadek 2010/2011
Pośrednictwo pracy	1416	1104	-312
Usługi EURES	140	193	+53
Poradnictwo zawodowe/informacja zawodowa	3267	2898	-369
Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy	607	908	+302
Szkolenia	362	130	-232
Ogółem	5792	5233	-558

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku z lat 2010-2011

Zmiana sytuacji na rynku pracy jest odzwierciedlona w powyższych danych. Kryzys gospodarczy miał niestety przełożenie także na lokalnych pracodawców, a poprzez to również na znaczne zmniejszenie ilości ofert pracy, jakie wpłynęły w ubiegłym roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Płońsku. Pogarszająca się sytuacja gospodarcza spowodowała, że pracodawcy nie tylko zwalniali dotychczas zatrudnianych pracowników, ale nie tworzyli nowych miejsc pracy. Nieznacznie natomiast wzrosło zainteresowanie usługami EURES, zagraniczni pracodawcy zgłosili więcej ofert pracy niż w roku poprzednim, aczkolwiek nie do końca potwierdziły się oczekiwania w stosunku do rynku niemieckiego, z którego wpłynęło 56 ofert pracy, w stosunku do 245 ofert z innych państw, spodziewano się bowiem, że ofert będzie znacznie więcej. Wzrosło natomiast

zainteresowanie pomocą doradców zawodowych i liderów klubu pracy. Bezrobotni coraz częściej zdają sobie sprawę z tego iż ilość wysłanych cv nie kończy się sukcesem i znalezieniem pracy. Dzisiejsi pracodawcy oczekują profesjonalnie przygotowanych dokumentów aplikacyjnych. Bardzo istotne jest także pierwsze wrażenie, jakie potencjalny pracownik zrobi na pracodawcy. Taką wiedzę i umiejętności można osiągnąć właśnie na zajęciach z doradcą czy liderem. Obecnie osoby bezrobotne mogą skorzystać w Urzędzie także z pomocy psychologa, zarówno w formie porady indywidualnej jak i grupowej.

W ubiegłym roku zmalała liczba osób korzystających ze szkoleń zawodowych. Wynika to między innymi z ograniczenia środków finansowych na ten cel, ale także zmiany sposobu kierowania zainteresowanych na szkolenia, tak aby osiągnąć w tym zakresie jak największą efektywność. Urząd stara się jak najlepiej dopasowywać zakresy szkoleń zawodowych do potrzeb rynku pracy, w bieżącym roku przeszkolonych zostanie na przykład 10 asystentów osób niepełnosprawnych. Nieocenioną pomocą w tej kwestii jest informacja od pracodawców, w jakich kierunkach najlepiej szkolić bezrobotnych, a także ich uwagi na temat samego sposobu szkolenia. Pomocne są także wszelkie tworzone w Urzędzie analizy dotyczące zawodów nadwyżkowych i deficytowych, w oparciu, o które układany jest plan szkoleń na dany rok.

Problemem rynku pracy płońskiego jest zbyt wysokie bezrobocie, zwłaszcza wśród osób młodych, osób w wieku 45+, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, długotrwale bezrobotnych. Przyczyn takiej sytuacji jest wiele, między innymi brak odpowiednich ofert pracy, niedopasowanie kwalifikacji zawodowych do rynku pracy lub wręcz ich brak, niechęć pracodawców do zatrudniania osób starszych, a także brak chęci ze strony bezrobotnych do podjęcia pracy. Wszystkie formy wsparcia proponowane przez Urząd mają na celu aktywizację tych osób między innymi poprzez zmianę ich nastawienia do podejmowania zatrudnienia, ale także przekonanie pracodawców o zaletach pracowników w wieku 45+. Zarówno doradcy jak i pośrednicy pracy przekonują pracodawców, że zatrudnienie osoby w średnim wieku może mieć wiele korzyści wynikających z wiedzy i doświadczenia, a także przywiązania do miejsca pracy i szacunku dla niej.

Pośrednictwo pracy

Wśród wszystkich wymienionych form aktywizacji, kluczowe znaczenie odgrywa skuteczne pośrednictwo pracy, zarówno krajowe jak i zagraniczne. Polega ono głównie na doborze odpowiedniego stanowiska pracy dla bezrobotnego oraz kandydata odpowiadającego oczekiwaniom pracodawcy. Pośrednicy odpowiadają głównie za:

- udzielanie bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników o konkretnych kwalifikacjach zawodowych,

- pozyskiwanie ofert pracy,
- udzielanie pracodawcom informacji o kandydatach do pracy, w związku ze zgłoszoną ofertą pracy,
- informowanie bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracodawców o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy,
- inicjowanie i organizowaniu kontaktów bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami,
- współdziałanie powiatowych urzędów pracy w zakresie wymiany informacji o możliwościach uzyskania zatrudnienia i szkolenia na terenie ich działania,
- informowanie bezrobotnych o przysługujących im prawach i obowiązkach,

Poza bieżącą obsługą osób bezrobotnych i poszukujących pracy w minionym roku pośrednicy:

- pozyskali **1104** stanowiska pracy
- odbyli **529** wizyt u pracodawców,
- zaprosili do współpracy **78** zakładów pracy,

Oferty najczęściej dotyczyły takich zawodów jak: sprzedawca, ślusarz, spawacz, monter instalacji i maszyn, magazynier. W 2011r. w wyniku skierowań Urzędu w 2011 r. pracę podjęło 219 osób. Rzeczywista liczba osób zatrudnionych w wyniku ofert zgłoszonych do PUP jest jednak znacznie wyższa, ponieważ nie do każdej oferty wydawane jest skierowanie gdyż nie zawsze pracodawca sobie tego życzy. W taki sposób realizowana jest większość ofert ponieważ wówczas od pracodawcy nie wymagane jest wypełnianie dodatkowych formalności. Wówczas jednak PUP nie dysponuje dokładnymi danymi na temat tego ile osób podjęło pracę. Niemniej jednak Urząd cały czas zabiega o pozyskiwanie nowych ofert pracy, w tym celu między innymi pośrednicy odwiedzają pracodawców w siedzibach firm, a także organizują giełdy pracy w Urzędzie. W ubiegłym roku, ze względu na rozbudowę Urzędu odbyły się trzy giełdy, w których uczestniczyło 175 osób.

Usługi EURES

W Powiatowym Urzędzie Pracy jeden z pośredników świadczy usługi EURES. W ramach tej formy aktywizacji przede wszystkim udzielane są informacje na temat warunków życia i pracy w krajach Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego, rozpowszechniane zagraniczne oferty pracy, udzielana była również pomoc w przygotowaniu wymaganych dokumentów aplikacyjnych dla zagranicznych pracodawców.

W ubiegłym roku do rejestru Ofert Pracy EURES wpisano 193 oferty pracy. Z usług pośrednictwa EURES w tym samym okresie skorzystało 557 osób. Jednocześnie rejestrują się osoby, które

powracają z zagranicy. W 2011r. było to 30 osób, najwięcej emigrantów powróciło z Wielkiej Brytanii (16 osób).

Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa

Poradnictwo zawodowe ma na celu udzielanie pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy (w tym niepełnosprawnym), mającym trudności w wyborze zatrudnienia, zawodu lub kierunku kształcenia. W Powiatowym Urzędzie Pracy poradnictwo realizowane jest w formie porad indywidualnych oraz grupowych. Doradcy zawodowi pomagają w:

- podjęciu decyzji o rozwoju zawodowym
- zaplanowaniu ścieżki edukacyjnej i zawodowej
- dookreśleniu preferencji zawodowych i predyspozycji osobowych
- wyborze kierunku kształcenia mającego na celu nabycie, zmianę lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych
- kształtowaniu aktywnej postawy na rynku pracy

Ponadto klienci Urzędu uzyskują od doradców zawodowych informacje na temat:

- wymogów rynku pracy
- świata zawodów
- możliwości kształcenia ustawicznego dla dorosłych
- realizowania projektów i programów
- usług instytucji i organizacji działających w obszarze rynku pracy

Poradnictwo indywidualne

Podstawową metodą pracy doradców zawodowych jest rozmowa doradcza, przebiegająca zgodnie ze ściśle określonymi etapami oraz wykorzystaniem specyficznych technik. Jest to rozmowa osoby radzącej się, czyli potrzebującej porady czy wsparcia, ze specjalistą czyli doradcą zawodowym.

Podczas indywidualnej rozmowy doradczej omawia się i analizuje dotychczasowy rozwój zawodowy, nabyte doświadczenia i kwalifikacje zawodowe niezbędne do wykonywania czynności zawodowych klienta.

Ważnym elementem jest planowanie przyszłych działań dotyczących ścieżki kształcenia, możliwości przekwalifikowania czy poszukiwania pracy.

Podczas indywidualnych porad zawodowych doradcy zawodowi przy współpracy z osobami bezrobotnymi i poszukującymi pracy opracowują Indywidualne Plany Działania mające na celu ułatwienie podjęcia pracy lub samozatrudnienia.

Z tej formy wsparcia w 2011r. skorzystało **1536** osób.

Poradnictwo grupowe

Porada zawodowa w formie grupowej ma na celu ułatwienie klientom Urzędu Pracy podjęcie decyzji zawodowych dotyczących wyboru zawodu, zmiany kwalifikacji zawodowych, podjęcie lub zmianę zatrudnienia.

Grupowe poradnictwo zawodowe ma na celu przygotowanie uczestników porady do umiejętnego planowania swojej kariery zawodowej, dużej mobilności przy poszukiwaniu zatrudnienia oraz kreowania aktywnej przedsiębiorczej postawy wobec rynku pracy.

Celem głównym zajęć w ramach grupowego poradnictwa zawodowego jest dostarczenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy.

Z tej formy wsparcia w 2011r. skorzystało **358** osób.

Informacja zawodowa

Doradcy zawodowi świadczą również usługi w zakresie udostępniania szeroko rozumianej informacji zawodowej, która wspomaga proces podejmowania decyzji zawodowej, a także umożliwia klientom dokładniejszą orientację w świecie pracy.

Informacja zawodowa realizowana w formie indywidualnej i grupowej przez doradców zawodowych polega na przekazaniu zasobów wiedzy o rynku pracy, zawodach, możliwości uzyskania kwalifikacji zawodowych oraz możliwości kształcenia ustawicznego dla dorosłych.

Z tej formy wsparcia w 2011r. skorzystało **40** osób-informacja indywidualna, **964** osoby-informacja grupowa.

Odbiorcami informacji zawodowej była również młodzież szkolna z terenu powiatu płońskiego, która uczestniczyła w spotkaniach informacyjnych z doradcami zawodowymi. Ponadto doradcy uczestniczyli w spotkaniach z osadzonymi działu penitencjarnego w Areszcie Śledczym w Płońsku. W trakcie tych spotkań omawiane były zagadnienia związane z procedurą rejestrowania i kierowania osób bezrobotnych do pracy, a także możliwością nauki aktywnego poszukiwania pracy.

Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy-klub pracy

Klub pracy jest formą bezpłatnej pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy, napotykałym na szczególne trudności związane z podjęciem zatrudnienia, które wynikają z długiego okresu pozostawania bez pracy oraz indywidualnych predyspozycji.

Zajęcia aktywizacyjne

Celem warsztatów jest pomoc uczestnikom w nauce twórczego i aktywnego działania w czasie poszukiwania odpowiedniego zatrudnienia. Dzięki uczestnictwu w zajęciach klubu pracy można nauczyć się między innymi jak:

- skutecznie szukać pracy
- solidnie przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą

- pisać życiorys i list motywacyjny
- określać swoje mocne strony i umiejętności dopasowując je do ofert pracy
- rozwijać sieć kontaktów, które mogą pomóc w znalezieniu pracy
- dopasowywać oferty i miejsca pracy do własnych możliwości
- radzić sobie ze stresem

Z tej formy wsparcia w 2011r. skorzystało **387** osób.

Szkolenia z zakresu pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy

Celem szkolenia jest przygotowanie uczestników do intensywnego i efektywnego poszukiwania pracy. Po szkoleniu bezrobotny powinien:

- określić i analizować lokalny rynek pracy
- określić i porównać swoje mocne strony z możliwościami oferowanymi przez rynek pracy, co pozwoli na znalezienie pracy,
- zastosować różne techniki poszukiwania pracy tj.: pisanie życiorysu i listu motywacyjnego, przeprowadzenie rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, budowanie i wykorzystanie sieci kontaktów
- udoskonalić swoje umiejętności w zakresie podejmowania decyzji i ich realizacji
- wzmocnić wiarę we własne umiejętności i możliwości kierowania własnym życiem

Z tej formy wsparcia w 2011r. skorzystało **20** osób.

Dostęp do informacji i elektronicznej bazy danych

Celem tworzenia dostępu do informacji i elektronicznej bazy danych w klubie pracy jest możliwość skorzystania z różnego rodzaju materiałów przydatnych w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Korzystając z informacji i elektronicznej osoba bezrobotna ma dostęp do:

- aktualnej prasy z ofertami pracy
- informacji o adresach agencji pośrednictwa pracy i doradztwa personalnego
- informacji o stronach internetowych z ofertami pracy
- informacji o szkołach i instytucjach szkoleniowych
- wzorów dokumentów aplikacyjnych
- informacji o zasadach prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych

Z tej formy wsparcia w 2011r. skorzystało **501** osób.

Szkolenia i przekwalifikowania

Szanse na znalezienie zatrudnienia rosną wraz ze wzrostem posiadanych kwalifikacji

i umiejętności. Wychodząc naprzeciw potrzebom osób bezrobotnych PUP w miarę posiadanych środków organizuje szkolenia i kursy wspomagające przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie czy podniesienie posiadanych już kwalifikacji. Uczestnikami szkoleń są przede wszystkim osoby bezrobotne, które nie posiadają kwalifikacji, chcą je podnieść lub całkowicie zmienić zawód ze względu na brak ofert pracy w posiadanym zawodzie. W ubiegłym roku na szkolenia zostały skierowane 123 osoby.

Organizując szkolenia Urząd kierował się zapotrzebowaniem osób bezrobotnych na poszczególne kwalifikacje zawodowe zwiększające szanse na zatrudnienie. Największym powodzeniem wśród osób bezrobotnych cieszyły się następujące rodzaje szkoleń:

- operator wózka jezdniowego
- kwalifikacja wstępna uprawniająca do wykonywania zawodu kierowcy
- obsługa sprzętu ciężkiego
- specjalista ds. sprzedaży
- wizażysta-stylista
- specjalista ds. personalnych z podstawami księgowości

1.5.2 Instrumenty rynku pracy

Oprócz omawianych usług rynku pracy urząd w 2011 r. realizował aktywizację zawodową bezrobotnych za pomocą standardowych programów /instrumentów rynku pracy/. Właściwością tych programów jest łączenie działań aktywizacyjnych, dostosowanie ich do indywidualnych potrzeb uczestników. Programy te kierowane są przede wszystkim do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W myśl art.49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy to:

- bezrobotni do 25 roku życia,
- bezrobotni długotrwale albo po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego, albo kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych , bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia ,
- bezrobotni , którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- bezrobotni niepełnosprawni

Standardowe instrumenty rynku pracy to tzw. formy zatrudnienia subsydiowanego - prace

interwencyjne i roboty publiczne

Prace interwencyjne to zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze Starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy tj. osób do 25 roku życia, osób długotrwale bezrobotnych, osób powyżej 50 roku życia, cechujących się niskim poziomem wykształcenia, osób samotnie wychowujących dzieci, bezrobotnych po odbyciu kary pozbawienia wolności, osób niepełnosprawnych. Prace interwencyjne nie mogą być organizowane przez pracodawcę znajdującego się w trudnej sytuacji ekonomicznej lub będącego przedsiębiorstwem zagrożonym.

Roboty publiczne to zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków. Osoby, które mogą być kierowane do robót publicznych to osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy z wyjątkiem osób do 25 roku życia.

Kolejny instrument służący aktywnemu zwalczaniu bezrobocia to **staż**. Służy on zdobyciu doświadczenia zawodowego w miejscu pracy. Wg ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy staż to nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą. Program przeznaczony jest dla osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Maksymalny czas trwania stażu to 12 miesięcy. Ta forma przeciwdziałania bezrobociu przynosi realne korzyści zarówno pracodawcom, jak i stażystom. Pracodawca nie ponosi żadnych kosztów, natomiast zyskuje często wartościowego pracownika. Z kolei stażysta ma okazję opanować i rozwijać różnorodne kompetencje. Dla młodych ludzi zwykle jest to pierwszy kontakt ze środowiskiem pracy i możliwość zdobycia pierwszego doświadczenia zawodowego. Dla innych osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy to szansa na nauczenie się w praktyce nowych rzeczy.

Obok standardowych instrumentów rynku pracy urząd w 2011 r. realizował także instrumenty wspierające podstawowe usługi rynku pracy typu:

-dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej bezrobotnym.

Ma ono szczególnie istotne znaczenie z punktu widzenia ludzi przedsiębiorczych. Osobom zamierzającym rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej przyznawana jest

jednorazowa bezzwrotna dotacja na otwarcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa, w wysokości nie przekraczającej 600 % przeciętnego wynagrodzenia. Dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej może otrzymać tylko bezrobotny, który takiego wsparcia nie otrzymał dotychczas z Funduszy Pracy lub innych bezzwrotnych środków publicznych oraz nie prowadził działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku.

- dofinansowanie wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego.

Polega ono na przyznaniu podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą zwrotu środków finansowych w wysokości nie wyższej niż 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia za stworzenie stanowiska pracy dla skierowanego przez urząd pracy bezrobotnego. O środki te mogą ubiegać się pracodawcy nie zwalniający pracowników za wypowiedzeniem w okresie 6 miesięcy przed złożeniem wniosku, nie będący w trudnej sytuacji ekonomicznej i prowadzący działalność gospodarczą przez okres 6 miesięcy bezpośrednio poprzedzających dzień złożenia wniosku. Pracodawca, który otrzyma dofinansowanie ma obowiązek utrzymania refundowanego stanowiska pracy przez okres conajmniej 24 miesięcy. Na utworzone stanowisko pracy może być kierowane kolejno kilka osób.

- dofinansowanie kosztów dojazdu do pracy przyznawane jest osobom, które podjęły zatrudnienie poza miejscem stałego zamieszkania. Powyższa forma pomocy przysługuje osobom, które na podstawie skierowania urzędu pracy podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową poza miejscem zamieszkania i uzyskują wynagrodzenie w wysokości nie przekraczającej 200 % minimalnego wynagrodzenia. Wg wewnętrznego Regulaminu urzędu w sprawie dokonywania zwrotu kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej zwrot kosztów nie mógł być wyższy niż 200 zł.

Projekty współfinansowane ze środków EFS. Poprzez przystąpienie urzędu do ogłaszanych konkursów pozyskiwane są dodatkowe środki finansowe na realizację działań dla grup bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy .

Liczba aktywizowanych osób bezrobotnych w poszczególnych rodzajach instrumentów finansowych w okresie 2009 r. – 2011 r. przedstawiała się następująco:

Tabela 11– LICZBA BEZROBOTNYCH OBJĘTYCH INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ.

Finansowe usługi i instrumenty rynku pracy	2009 rok	2010 rok	2011 rok	Wzrost/spadek 2011/2010
Prace interwencyjne	186	128	192	+64
Roboty publiczne	532	636	217	-419
Staże	368	380	245	-135
Przygotowanie zawodowe	2	-	-	-
Jednorazowe środki na rozpoczęcie dział. gospodarczej	261	310	60	-250
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy	114	186	-	-186
Zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania	67	111	85	-26
Ogółem	1530	1751	799	-952
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	5597	5552	5808	+256
% udział aktywizacji w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych	27,30	31,50	13,75	-17,75

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku z lat 2009-2011

Analiza powyższych danych wskazuje, że liczba zastosowanych instrumentów rynku pracy w stosunku do liczby zarejestrowanych bezrobotnych drastycznie zmalała w 2011 r. w porównaniu z latami ubiegłymi. Związane to jest z ograniczeniem środków Funduszu Pracy na aktywizację zawodową bezrobotnych.

Wśród wymienionych instrumentów rynku pracy dużym zainteresowaniem bezrobotnych cieszą się roboty publiczne, prace interwencyjne i jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej a wśród pracodawców refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy.

Ilość realizowanych przez urząd instrumentów rynku pracy uzależniona jest od pozyskanych środków finansowych.

Łączna kwota środków Funduszu Pracy i EFS jaką dysponował w 2011 r. urząd na realizację zadań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wyniosła **6 007 900 zł.**

Środki te urząd pozyskiwał:

- z przydziału samorządu województwa wg. Kryteriów określonych przez sejmik województwa,
- poprzez przystąpienie do konkursu na realizację programów aktywizacyjnych dla określonych grup bezrobotnych,
- z przesunięcia środków przeznaczonych na finansowanie zadań fakultatywnych.

Z przydziału samorządu województwa uzyskano kwotę **3 830 400 zł**. W ramach tych środków urząd zabezpieczył wkład własny do projektu współfinansowego z UE. Poprzez przystąpienie do realizacji projektu pn.: „Podejmij działanie – osiągniesz sukces” – PO KL Priorytet 6.1, Poddziałanie 6.1.3 urząd uzyskał **2 062 500 zł**. Realizacja projektu umożliwiła aktywizację **350** osób bezrobotnych.

Realizowane w ramach projektu formy wsparcia to: szkolenia, staże, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Z przesunięcia środków przeznaczonych na finansowanie zadań fakultatywnych uzyskano **115 000 zł**.

Przeznaczono je na realizację programów: prace interwencyjne i roboty publiczne.

Ponadto w ramach PO KL Działania 6.1 Poddziałania 6.1.2 urząd kontynuował realizację projektu **„Kompetentny urzędnik – zadowolony klient”**.

Okres realizacji projektu to 01.07.2010 r. – 31.12.2013 r.

Budżet projektu na 2011 r. to 319 557,31 zł.

Celem głównym projektu jest poprawa jakości funkcjonowania urzędu. Celem szczegółowym projektu jest szersze upowszechnianie usług rynku pracy typu pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe. W ramach projektu w urzędzie pracuje 8 osób zatrudnionych na kluczowych stanowiskach (pośredników pracy, doradców zawodowych). Projekt jest kontynuacją realizowanego w okresie 01.07.2009 r. – 30.06.2010 r. projektu pn.: „Profesjonalny Urząd Pracy”.

W okresie 01.04.2011 r. – 31.07.2011 r. urząd realizował projekt pn.: „Profesjonalny handlowiec” z PO KL Priorytetu VI Działania 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich. Celem głównym projektu było podniesienie zdolności do zatrudnienia osób mieszkających na obszarach wiejskich powiatu płońskiego. Cele szczegółowe projektu to nabycie przez mieszkańców terenów wiejskich umiejętności społecznych, nowych, kwalifikacji zawodowych, podwyższenie samooceny zawodowej. Uczestnikami projektu było 10 mieszkańców wsi powiatu płońskiego (6 K, 4 M). Ogólna wartość projektu **49 976 zł**.

Realizacja projektu przebiegała zgodnie z harmonogramem. Uczestnicy projektu uzyskali kwalifikacje z zakresu profesjonalnej obsługi klienta oraz ukończyli szkolenie przygotowujące do egzaminu na prawo jazdy kat. B.

Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku jako jeden z dwóch urzędów w Polsce brał udział

w realizowanym przez Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego pilotażowym projekcie WellBox., dzięki któremu uzyskało zatrudnienie 9 osób bezrobotnych w wieku powyżej 45 lat.

W b.r. uruchomiliśmy program pn. **“Asystent osoby niepełnosprawnej”**. W ramach tego programu skierowaliśmy do pracy z osobami niepełnosprawnymi powiatu płońskiego 3 osoby bezrobotne (aktualnie pracuje 9 osób), które po przeszkoleniu zostały zatrudnione na stanowiskach asystentów osób niepełnosprawnych. Środki finansowe na ich zatrudnienie zabezpieczył urząd, pracodawcą zostało Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo z Płońsk. Program cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno ze strony opiekunów osób niepełnosprawnych jak i osób bezrobotnych.

Wydatki na aktywne instrumenty i usługi przeciwdziałania bezrobociu w powiecie płońskim w latach 2009 – 2011 przedstawiały się następująco:

Tabela 12– WYDATKI NA AKTYWNE USŁUGI I INSTRUMENTY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU W LATACH 2009 – 2011

Instrumenty i usługi rynku pracy	Wydatki w 2009 roku	Wydatki w 2010 roku	Wydatki w 2011 roku	Wzrost/ Spadek 2011/2010
roboty publiczne	3332237	4973705	1351338	-3622367
prace interwencyjne	918540	976767	1167187	+190420
staże	2348446	3433027	1841262	-1591765
szkolenia, studia podyplomowe	1190356	1337956	376121	-961835
jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	4834150	5978250	1080000	-4898250
przygotowanie zawodowe	136902	0	0	0
wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy	2106800	3548127	0	-3548127
inne wydatki, w tym koszty dojazdu do pracy, stypendium za kontynuację nauki, refundacja składki KRUS	58036	152491	184133	+31642
OGÓLEM	14 925467	20 400323	6 000041	-14 400282

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP Płońsk z lat 2009–2011

Analizując przedstawione dane można stwierdzić, że urząd w 2011 r. dysponował znacznie niższą kwotą środków niż w poprzednich latach. Wynikło to z ogólnej sytuacji w kraju /brak konkursów, do których urząd mógłby przystąpić/. W 2011 r. urząd dysponował tylko około 30 % wielkością środków jakie posiadał w poprzednim roku. Dlatego też zwrócono szczególną uwagę na racjonalność i efektywność wydatkowania środków. Efektywność jest relatywną miarą osiągniętych celów poszczególnych instrumentów rynku pracy.

Podstawowym miernikiem efektywności jest stosunek liczby osób, które zostały zatrudnione na dalszy okres, do liczby osób, które zostały objęte aktywnymi instrumentami i je „ukończyły” oraz koszt ponownego zatrudnienia jednego bezrobotnego.

Priorytetowym celem realizacji poszczególnych rodzajów instrumentów rynku pracy jest uzyskanie zatrudnienia przez bezrobotnych.

Efektywność poszczególnych instrumentów i usług rynku pracy w powiecie płońskim w latach 2009-2011 przedstawiała się następująco:

Tabela 13– EFEKTYWNOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH INSTRUMENTÓW RYNKU PRACY

Finansowe instrumenty i usługi rynku pracy	2009 rok	2010 rok	2011 rok
roboty publiczne	37 %	30 %	45 %
prace interwencyjne	72 %	70 %	81 %
staże zawodowe	52 %	56 %	60 %
przygotowanie zawodowe	-	-	-
jednorazowe środki dla bezrobotnych na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej	67 %	87,4 %	100 %

Źródło: opracowanie na podstawie danych PUP w Płońsku z lat 2009 - 2011

Oceniając i porównując poszczególne instrumenty rynku pracy można stwierdzić, że najbardziej efektywnym instrumentem aktywizacji zawodowej jest udzielanie osobom bezrobotnym wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Wysoką efektywność wykazują także prace interwencyjne. Mniej skutecznym lecz równie ważnym instrumentem są staże.

W/w informacje przełożyły się na aktywizację zawodową w 2011 r. poszczególnych grup bezrobotnych w następujący sposób.

- Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych

W okresie 01.01.2011 r. – 31.12.2011 r. zaktywizowano **309 osób** długotrwale bezrobotnych w ramach projektu współfinansowanego z EFS “Podejmij działanie - osiągniesz sukces” i środków algorytmowych FP. Zastosowano wobec tej grupy formy aktywizacji typu szkolenia zawodowe (62 osoby), prace interwencyjne (73 osoby), roboty publiczne (91 osób), przydział jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej (28 osób), staże (55 osób). Część z tych osób korzystała również z poradnictwa zawodowego.

Aktywizacja zawodowa tej grupy jest niezwykle ważna i trudna. Grupa ta przejawia małą aktywność zawodową. Związane to jest na ogół z niskim wykształceniem, wiekiem, brakiem umiejętności niezbędnych do obsługi nowych stanowisk pracy. Grupa ta nie wykazuje większego zainteresowania własną przedsiębiorczością. Ich postawa na rynku pracy jest w większości pasywna.

Dzięki aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych wzrosła ich motywacja do samodzielnego poszukiwania pracy, wzrosła samoocena i komunikatywność. Bezrobotni uzyskali nowe kwalifikacje zawodowe, wiedzę z zakresu założenia własnej firmy, uzyskali zatrudnienie subsydiowane.

- Aktywizacja zawodowa osób do 25 roku życia

Aktywizacja zawodowa tej grupy bezrobotnych związana jest przede wszystkim z koniecznością nabycia przez młodych ludzi większego doświadczenia praktycznego, gdyż wśród tej grupy występuje niedostosowanie kwalifikacji zawodowych do oczekiwań pracodawców. Niezwykle ważne jest umożliwienie tej grupie podwyższenie lub uzupełnienie posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz promowanie możliwości podejmowania pracy na własny rachunek.

W 2011 r. zaktywizowano **380** młodych ludzi w ramach projektu współfinansowanego z EFS i środków algorytmowych FP. Realizowano wobec tej grupy formy aktywizacji typu szkolenia zawodowe (58 osób), staże zawodowe (217 osób), prace interwencyjne (46 osób), udzielanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej (11 osób), zwrot kosztów dojazdu (35 osób), roboty publiczne (13osób).Część z tych osób korzystała również z poradnictwa zawodowego.

Dzięki aktywizacji zawodowej osób do 25 roku życia w grupie tej wzrosła motywacja do samodzielnego poszukiwania pracy oraz zaufanie we własne możliwości zawodowe. Osoby uzyskały dodatkowe kwalifikacje, uzyskały wiedzę z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej, uzyskały pierwsze doświadczenie zawodowe.

- Aktywizacja zawodowa osób powyżej 50 roku życia

Działania ukierunkowane na tę grupę bezrobotnych muszą wiązać się przede wszystkim

z edukacją. Należy wśród tej grupy propagować ustawiczne doksztalcanie, gdyż osoby te nie są chętnie zatrudniane przez przedsiębiorców z uwagi na wiek, nieaktualne kwalifikacje, brak mobilności zawodowej, niechęć dostosowania swoich kwalifikacji do oczekiwań przedsiębiorców.

W okresie 01.01.2011 r. – 31.12.2011 r. zaktywizowano **143 osoby** w wieku powyżej 50 lat. Część z tych osób objęta była pracą doradcą zmierną w kierunku propagowania aktywnych postaw na rynku pracy. Zaproponowano im następujące formy wsparcia: roboty publiczne (86 osób), prace interwencyjne (44 osoby), szkolenia zawodowe (8 osób), jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej (2 osoby), staż /3osoby/.

Dzięki uczestnictwu w proponowanych formach aktywizacji wśród tej grupy wzrosła motywacja do samodzielnego poszukiwania pracy, wzrosła samoocena i komunikatywność, nastąpił wzrost zaufania we własne możliwości zawodowe, osoby nabyły umiejętność autoprezentacji, umiejętności interpersonalne.

- **Aktywizacja zawodowa kobiet**, jest niezwykle istotna, gdyż pozycja konkurencyjna kobiet na rynku pracy jest znacznie niższa w porównaniu do mężczyzn. Związane to jest z mniejszą liczbą ofert dla nich, pełnieniem funkcji rodzinnych, niedostatecznym przygotowaniem zawodowym, nie zainteresowaniem podejmowania pracy poza miejscem zamieszkania.

W okresie sprawozdawczym urząd zaktywizował **562** kobiety w ramach środków FP oraz projektu współfinansowanego z EFS. Formy wsparcia, które zostały zaproponowane kobietom to: roboty publiczne (123 osoby), prace interwencyjne (133 osoby), staże (174 osoby), szkolenia zawodowe (68 osób), jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej (26 osób), zwrot kosztów dojazdu do pracy (38 osób). Część kobiet korzystała także z poradnictwa zawodowego.

Dzięki uczestnictwu w tych formach wsparcia wzrosła motywacja kobiet do samodzielnego poszukiwania pracy, nastąpił wzrost zaufania we własne możliwości zawodowe, zdobyły kwalifikacje dostosowane do oczekiwań pracodawców, uzyskały informacje dotyczące prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

- **Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych**

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych jest niezwykle ważna ze względu na niską konkurencyjność tej grupy na rynku pracy. Aktywizacja umożliwiająca identyfikację ich oczekiwań, pomaga w zdobyciu lub uzupełnieniu posiadanych kwalifikacji. W 2011 r. osoby niepełnosprawne objęto robotami publicznymi (8 osób), szkoleniami zawodowymi (4 osoby), pracami interwencyjnymi (7osób), stażami (1 osoba), udzieleniem środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej (2 osoby). Ogółem 22 osoby. Ponadto z usług rynku pracy skorzystały

93 osoby. Dzięki podjętym działaniom wśród osób niepełnosprawnych nastąpił wzrost zaufania we własne możliwości zawodowe.

Uwaga: Przy kwalifikacji jedna osoba może przynależeć do kilku grup bezrobotnych.

II ROZWÓJ ZASOBÓW PRACY NA KRAJOWYM I LOKALNYM RYNKU PRACY

2.1 Demograficzne kształtowanie się zasobów pracy do 2015 roku

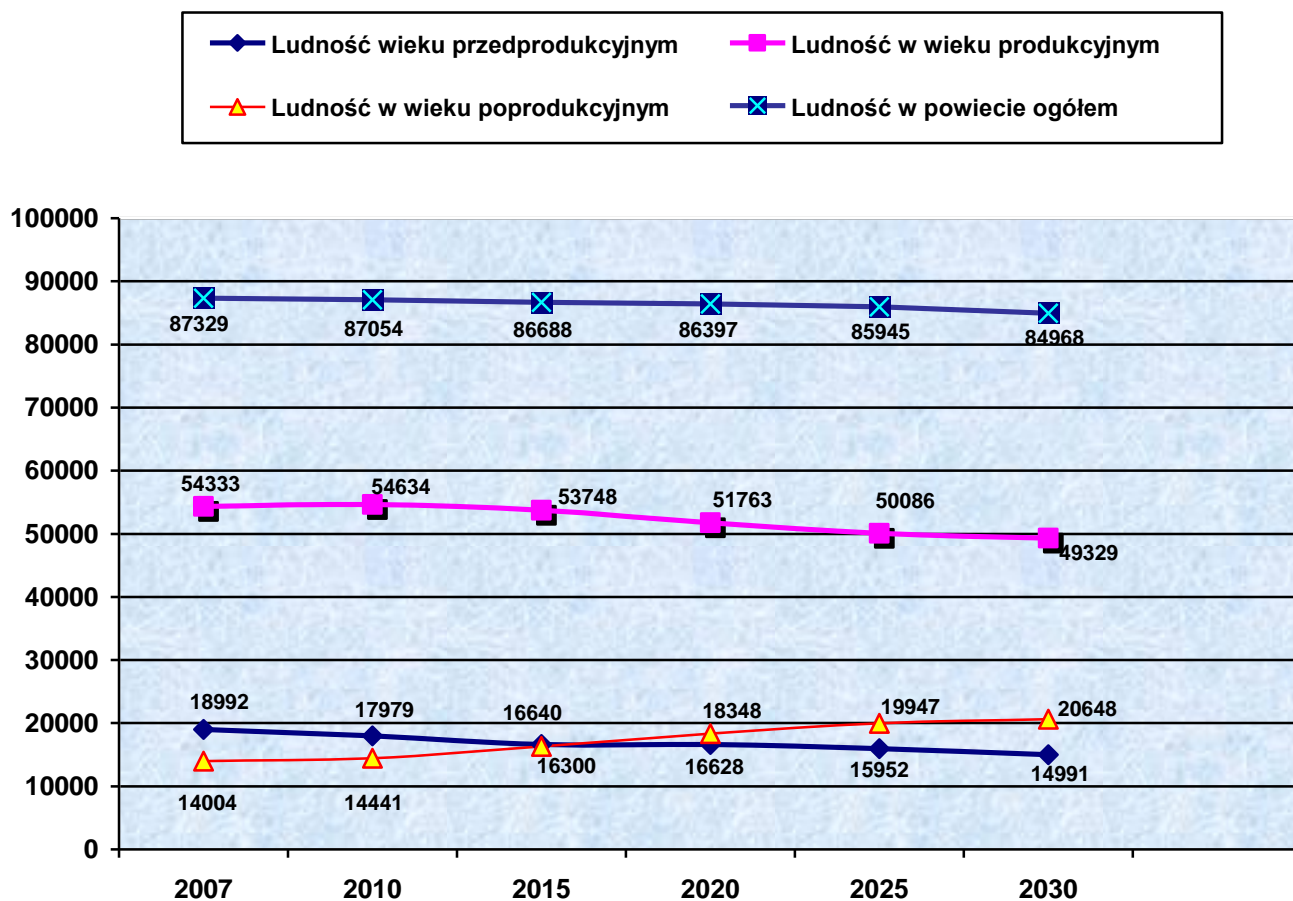
W roku 2011, według Eurostatu (Europejski Urząd Statystyczny) bezrobocie w Polsce utrzymało się na tym samym poziomie; nasz kraj osiągnął w grudniu 2011r. stopę bezrobocia 9,9%, przeciętna stopa bezrobocia w 27 krajach UE wyniosła 9,9% i była wyższa w porównaniu z grudniem 2010 o 0,3%; najwyższa w Grecji 19,2% i w Hiszpanii 22,9%, a najniższa w Austrii 4,0% i w Holandii 4,3%, wg GUS w grudniu bezrobocie wyniosło w kraju 12,5%, w powiecie 17,2%.

Wiadomo, że wzrost bezrobocia to wynik odwrócenia korzystnych trendów na rynku pracy. Zdaniem ekspertów rynku pracy bezrobocie nieznacznie wzrosło dlatego, że pogorszyła się sytuacja gospodarcza w Europie. Kryzys finansowy i związany z tym utrudniony dostęp podmiotów gospodarczych do kredytów miały niekorzystny wpływ na gospodarkę. Wzrosła liczba zwolnień z przyczyn zakładu pracy. Skończyła się dobra koniunktura w wielu działach gospodarki. Światowy kryzys wpłynął na ograniczenie produkcji a to przełożyło się na zmniejszenie zatrudnienia i tym samym na wzrost bezrobocia.

Prognozowanie sytuacji na rynku pracy jest przedsięwzięciem bardzo ryzykownym. Ostatnie lata stwarzają wiele trudnych nieprzewidywalnych sytuacji i wyzwań. Takie ryzyko w prognozowaniu uwidocznia się każdego roku i GUS dokonuje korekty stóp bezrobocia zarówno w kraju, w województwach jak i w powiatach. Zazwyczaj wzrasta wtedy stopa bezrobocia.

Dane demograficzne prezentowane przez GUS w ocenie znawców problemu są alarmujące. Już do 2030 r. w Polsce będzie żyć o 2,5 mln. osób mniej (obecnie jest 38 mln.) w powiecie o 2,5 tys. mniej (obecnie jest nas 87,2tys.) – wykres nr 2

Wykres 2 - PROGNOZA LUDNOŚCI DO 2030 ROKU WG GRUP WIEKOWYCH

Na dodatek bardzo niekorzystnie zmieni się struktura wiekowa. O ile teraz na jednego emeryta przypada czterech pracujących, to w 2030 roku będzie już tylko dwóch pracujących na jednego emeryta.

Tabela 14- PROGNOZA LUDNOŚCI DO 2015 ROKU WG GRUP WIEKOWYCH

Rok	Grupa wiekowa	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
2007*	ogółem	87329	42973	44356	26714	60615
	0-17	18992	9686	9306	5447	13545
	18-59/64	54333	28697	25636	17855	36478
	60+/65+	14004	4590	9414	3412	10592
2008*	ogółem	87199	42853	44346	27065	60134
	0-17	18565	9470	9095	5397	13168
	18-59/64	54325	28792	25533	18000	36325
	60+/65+	14309	4591	9718	3668	10641
2009*	ogółem	87244	42894	44350	27137	60107
	0-17	18361	9402	8959	5501	12860
	18-59/64	54577	29042	25535	17829	36748
	60+/65+	14306	4450	9856	3807	10499
2010*	ogółem	87054	42789	44265	27128	59926
	0-17	17979	9205	8774	5434	12545
	18-59/64	54634	26748	25458	16955	35251
	60+/65+	14441	4408	10033	3933	10508
2011	ogółem	86940	42788	44152	26635	60305
	0-17	17417	8909	8508	5043	12374
	18-59/64	54802	29176	25458	17563	37239
	60+/65+	14721	4603	10018	4029	10692
2012	ogółem	86865	42763	44102	26618	60247
	0-17	17103	8766	8337	4958	12145
	18-59/64	54677	29264	25413	17403	37274
	60+/65+	15085	4733	10352	4257	10828
2013	ogółem	86780	42715	44065	26581	60199
	0-17	16869	8630	8239	4887	11982
	18-59/64	54424	29193	25231	17164	37260
	60+/65+	15487	4892	10595	4530	10957
2014	ogółem	86736	42720	44016	26572	60164
	0-17	16671	8560	8110	4861	11810
	18-59/64	54242	29156	25086	16960	37282
	60+/65+	15826	5004	10819	4751	11072
2015	ogółem	86688	42728	43960	26542	60146
	0-17	16640	8543	8097	4843	11797
	18-59/64	53748	28961	24787	16672	37076
	60+/65+	16300	5224	11076	5027	11273

Źródło: opracowanie PUP na podstawie danych GUS,* rok 2007 - 2010 dane faktyczne, pozostałe lata-prognoza

Tabela 13 przedstawia prognozę ludności do 2015 roku w wybranych grupach wiekowych (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i wiek poprodukcyjny).

Przytoczone liczby wskazują na nieznaczny spadek osób w wieku produkcyjnym. Z roku na rok ubywać będzie dzieci i młodzieży (grupa osób 0-17): w 2010 – 17989 osób, w 2015 – 16640 osób. Odwrotną sytuację obserwujemy w grupie osób w wieku emerytalnym (poprodukcyjnym): w 2010 liczy ta grupa 14441 osób, natomiast w roku 2015 wzrośnie do 16300.

Analiza tabeli pozwala na obserwacje zmian zachodzących w poszczególnych latach w podziale na mężczyzn i kobiety, czy środowisko miejskie i wiejskie.

III AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY W 2011 ROKU ORAZ PLANOWANE DZIAŁANIA W ZAKRESIE ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA W POWIECIE PŁOŃSKIM NA LATA 2007-2013

3.1 Wyzwania wynikające z realizacji Strategii Lizbońskiej i dokumentów programowych.

Strategia Lizbońska, przyjęta w 2000 roku, zakładała, że Europa technologicznie przegoni Stany Zjednoczone. W ocenie polskich ekonomistów i naukowców zakończyła się niepowodzeniem. Celem Strategii Lizbońskiej było uczynienie Europy najbardziej dynamicznym i konkurencyjnym regionem gospodarczym na świecie. Strategia opierała się przede wszystkim na założeniu, że gospodarka krajów europejskich wykorzysta do maksimum innowacyjność opartą na szeroko zakrojonych badaniach naukowych zwłaszcza w nowoczesnych dziedzinach wiedzy.

Strategię Lizbońską zastąpił nowy plan **UE 2020**, którego priorytety to : wzrost zatrudnienia w UE z 69 do 75 proc.; przeznaczenie 3 proc. Unijnego PKB na badania i rozwój; 20-procentowa redukcja emisji CO₂ ; ograniczenie do 10 proc. odsetka osób przedwcześnie kończących pracę oraz wzrost do 40 proc. odsetka osób kończących wyższe studia, a także zmniejszenie z 80 do 60 mln liczby osób biednych i zagrożonych biedą.

Nowa strategia gospodarcza Unii Europejskiej-**UE 2020** pozwoli kontynuować wiele obecnie realizowanych programów przez kraje członkowskie.

3.2 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Przedsiębiorczość rozumiana jako rozwój przedsięwzięć gospodarczych i firm jest najbardziej

oczywistą (i zwykle najprostszą) metodą wykorzystania lokalnych zasobów. Poprzez działalnością gospodarczą zostaje ona przekształcona w środki zaspokajające lokalne potrzeby.

Warto też przypomnieć, że słowo „**przedsiębiorczość**” jest używana na określenie ogólniejszej postawy, charakteryzującej się skłonnością do podejmowania inicjatyw, dynamizmem, pomysłowością.

Przedsiębiorczość przede wszystkim to jest postawa wobec życia. Aktywność obywateli w ich własnym środowisku jest głównym filarem społeczeństwa obywatelskiego. A z kolei gospodarka lokalna tworząc niezależne od systemu wiedzy źródła wsparcia, przyczynia się do pobudzenia aktywności lokalnej.

3.2.1 Wzrost inwestycji i lepsze wykorzystanie zdolności wytwórczych

Trwały wzrost gospodarczy nie jest możliwy bez inwestycji. Zainteresowaniem władz samorządowych opracowujących programy i strategie inwestycyjne cieszą się nie tylko inwestycje finansowane bezpośrednio przez gminy, lecz także inwestycje dokonywane przez inne podmioty .

W tym celu tworzy się **warunki do inwestowania** polegające na:

- przekonaniu inwestorów o stabilności warunków działania,
- ustalaniu pierwszych opłat z tytułu oddania w użytkowanie wieczyste gruntów,
- określaniu warunków zabudowy i zagospodarowania poszczególnych terenów,
- ustalaniu czytelnych zasad partycypowania gminy we wspólnych przedsięwzięciach,
- ustalania czytelnych i trwałych zasad zbywania, nabywania i zmiany nieruchomości,
- wypracowywaniu zasad dotyczących trybu wydzierżawiania i wynajmowania nieruchomości i lokali,
- wszelkie preferencje dla inwestorów ujmowane są w odpowiednich uchwałach.

Jeżeli władzom lokalnym zależy na rozwoju inwestycji, gdyż rozumieją, że każdy inwestor to potencjalne miejsce pracy, dochody i inne korzyści dla mieszkańców oraz dodatkowe dochody do budżetu gminy czy miasta, to starają się one w maksymalnym stopniu przystosować funkcjonowanie urzędu, zachowanie urzędników do potrzeb inwestorów. Większość inwestorów nie ma dobrej opinii o urzędnikach, urzędach, ani o kierujących tymi urzędnikami władzach. Należy ten obraz zmienić podejmując szereg działań przystosowawczych.

Oprócz posiadania odpowiednich planów zagospodarowania przestrzennego uzbrojonych terenów i odpowiedniej polityki, aby przyciągnąć inwestorów z zewnątrz - gminy coraz częściej prowadzą szeroką **akcję promocyjną**. Ma ona na celu oddziaływać na świadomość

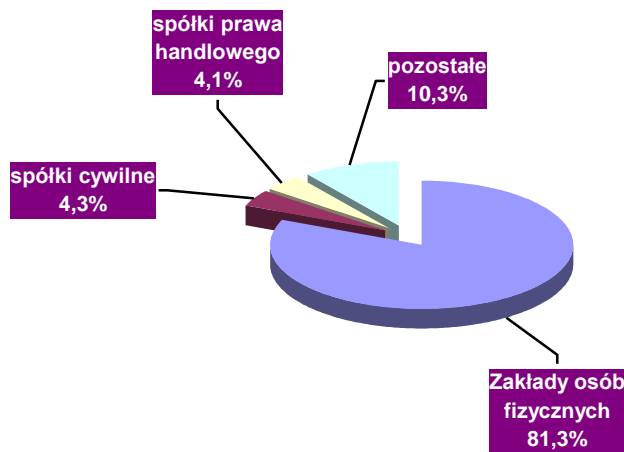

potencjalnych inwestorów i skłonienia ich do traktowania terenu jako ewentualnego miejsca inwestycji. Inwestorzy prawie zawsze rozpatrują większą liczbę możliwych lokalizacji swojej inwestycji i dlatego należy ich przekonać o korzyściach płynących z wyboru właśnie tej gminy czy miasta.

3.2.2 Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw

Z analizy lokalnego rynku pracy widać, że charakteryzuje się on występowaniem i niewielkim wzrostem prywatnych podmiotów gospodarczych. Są to zazwyczaj podmioty zatrudniające 1 – 2 pracowników. Na 5954 podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie płońskim w 2010 roku 81% to zakłady osób fizycznych.

Wykres 3 – STRUKTURA PODMIOTÓW UPRAWNIONYCH DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA KONIEC 2010 R.

* pozostałe – przedsiębiorstwa państwowe, komunalne, spółdzielcze, stowarzyszenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Doświadczenia krajów rozwiniętych świadczą o tym, że możliwość wzrostu zatrudnienia w dużych przedsiębiorstwach są ograniczone. Najwięcej zasobów pracy absorbują małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 20 pracowników. W naszej gospodarce, w ostatnich latach nie prowadzi się aktywnej polityki promowania rozwoju małych i średnich firm, dlatego tempo wzrostu tych firm nie jest zadowalające, wyczerpują się spontaniczne czynniki rozwoju. Stymulowanie **rozwoju małych firm** powinno opierać się na pięciu głównych filarach:

- 1/ gwarancje kredytowe i większa dostępność do kredytów;
- 2/ ulgi inwestycyjne;
- 3/ ułatwienia lokalowe;
- 4/ powszechne i bezpłatne doradztwo;
- 5/ szkolenie przyszłych przedsiębiorców.

Analiza głównych czynników i barier rozwoju małych firm w powiecie płońskim wskazuje, że istotną rolę odgrywają wysokie **podatki i opłaty lokalne**. Formułując zasady fiskalnej polityki gminy coraz częściej analizują skutki jakie dla lokalnego rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorstw przynosi obniżanie czy też podwyższanie opłat i podatków.

Jednym z najważniejszych instrumentów promowania rozwoju są **poręczenia kredytowe** dla małych firm, które nie funkcjonują zadowalająco. Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych utworzony w 1997r. spełnia raczej marginalną rolę w zwiększaniu dostępności małych firm do kapitału. Wzorem innych miast stworzono **Płoński Fundusz Poręczeń Kredytowych**, który miał wspomagać tworzenie nowych miejsc pracy w małych firmach. PFPK udzielał poręczeń dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, został jednak zlikwidowany.

Budowa pozabankowego systemu źródeł kapitału wymaga współpracy z Polską Agencją Rozwoju Regionalnego i Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości. Doświadczenia niektórych miast w tej dziedzinie są bardzo zachęcające. Utworzenie zatem w ramach własnych środków budżetowych pięciu wymienionych poprzednio filarów rozwoju małych przedsiębiorstw przyniesie korzystne rezultaty. Dużą rolę we wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości odgrywają **organizacje pozarządowe**. Współpraca pomiędzy władzą lokalną a tymi organizacjami może przybierać różne formy i różne stopnie intensywności.

3.2.3 Rozwój budownictwa

W Polsce brakuje w tej chwili ponad 1,5 miliona mieszkań, co gorsza ok. 200tys. lokali zostanie wkrótce wycofanych z użytku w wyniku złego stanu technicznego. Państwo wycofało się z programu poprawy warunków mieszkaniowych społeczeństwa (likwidacja Krajowego Funduszu Mieszkaniowego, wyhamowanie programu "Rodzina na swoim"). Nie trzeba wiele wyobraźni, by pojąć, jak ożywczo na gospodarkę i życie społeczne wpływa realizacja tego projektu. Jest nim wzrost zatrudnienia w samym budownictwie mieszkaniowym, przemyśle pracującym dla budownictwa, przemyśle artykułów gospodarstwa domowego, eksploatacji mieszkań, gospodarce komunalnej, ożywi się rynek nieruchomości, artykułów wyposażenia

mieszkań, usług budowlano mieszkaniowych itp. Budownictwo mieszkaniowe jak wykazują statystyki dotknęła recesja jednak w tym sektorze jest duże zatrudnienie pracowników. Doświadczenia międzynarodowe dowodzą, że wzrost zatrudnienia w budownictwie pociąga wzrost zatrudnienia w przemyśle i usługach. Ocenia się, że wzrost zatrudnienia w budownictwie o jednego pracownika pociąga za sobą dwu lub trzykrotnie wyższy wzrost zatrudnienia w całej gospodarce.

W roku 2010 w Powiecie Płońskim oddano do użytku 434 mieszkania, natomiast w roku 2009 - 247 mieszkań. Nastąpił spadek, którego powodów należy doszukiwać się zarówno w skali makroekonomicznej jak i lokalnej.

Politykę popierania budownictwa w najbliższej czasie zdeterminują następujące fundamentalne czynniki:

1. Zaangażowanie państwa. Finansowanie ze środków publicznych rozwoju budownictwa mieszkaniowego, polityka podatkowa – ulgi podatkowe na budowę domu lub zakup mieszkania.

Mieszkania stały się towarem, ale państwo nie może uciec od prowadzenia polityki mieszkaniowej, a więc od wspierania obywateli w ich wysiłkach na rzecz pozyskania własnego lokum.

2. Zaangażowanie władz lokalnych - sporządzenie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin, aktywizację działalności Towarzystwa Budownictwa Społecznego, przygotowanie nowych terenów budowlanych, rozbudowa infrastruktury szczególnie pod kątem dostarczenia takich mediów jak gaz, elektryczność, woda i kanalizacja. Istotną kwestią jest aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ważnym czynnikiem warunkującym rozwój budownictwa jest także identyfikacja i eliminacja barier biurokratycznych oraz skrócenie do minimum czasu wymaganego obecnie na wydanie zgody na budowę domu, zatwierdzanie planów.

3.3 Mobilność przestrzenna i zawodowa

Szczególnym problemem procesu mobilności zasobów pracy jest związek zachodzący między ruchliwością siły roboczej a sytuacją na rynku pracy. Niska mobilność zasobów pracy przyczynia się do powstania i utrwalania bezrobocia strukturalnego. Zatem mobilność zawodowa i przestrzenna, czyli gotowość do zmiany lub uzupełnienie kwalifikacji zawodowych, korzystanie ze szkoleń i programów doskonalenia zawodowego oraz gotowość do zmiany

miejsca w poszukiwaniu pracy pozwala na zwiększenie szans na rynku pracy. **Mobilność przestrzenna**, w odniesieniu do pracowników uwarunkowana jest najsilniej perspektywą uzyskania w innym miejscu zamieszkania korzystniejszych warunków pracy: odpowiedniego miejsca pracy, wyższego wynagrodzenia, większych możliwości uruchomienia własnej firmy w porównaniu z sytuacją w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Brak ukształtowania tradycji i panujący w tym względzie obyczaj sprawiają, iż skłonności pracowników do ruchliwości przestrzennej są ograniczone. Sytuacje pogłębia permanentny brak tanich mieszkań.

Mobilność zawodowa, czyli zmiana wykonywanych zawodów dokonuje się pod wpływem jakościowych zmian popytu na pracę, na który oddziałuje z kolei postęp techniczny i technologiczny. Nowe technologie wymagają wyższego poziomu kwalifikacji zawodowych, oraz kwalifikacji ogólnych, niezwiązanych z pojedynczym zakładem, produktem czy technologią. Na niedostatek wymagań na rynku pracy mobilności zawodowej wskazuje i to, że przy obecnym wysokim poziomie bezrobocia firmy mają poważne trudności w pozyskiwaniu pracowników dysponujących określonymi umiejętnościami, szczególnie wykwalifikowanych robotników, pracowników ze znajomością języków obcych, specjalistów w zakresie marketingu, obsługi komputerów, specjalistów w dziedzinie finansów.

W celu zwiększenia mobilności zawodowej i przestrzennej pracowników :

- PUP w szerszym zakresie promuje i realizuje usługi EURES,
- maksymalnie wykorzystuje się usługi i instrumenty rynku pracy wspierające mobilność zasobów ludzkich.

3.4 Aktywizacja wiejskiego rynku pracy

Obszary wiejskie zajmują ponad 90% terytorium całego kraju, a ludność wiejska stanowi 38% mieszkańców Polski (ponad 14 mln.). Powiat Płoński jest powiatem o znacznej przewadze ludności wiejskiej (69,0%) i bezrobociem sięgającym 64% wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Płońsku.

Sytuacja ludności związanej z rolnictwem różni się w zależności od tego czy prowadzi ona gospodarstwo w oparciu o własne zasoby pracy, czy wykorzystuje siłę najemną, oraz czy produkuje na własne potrzeby, czy też prowadzi gospodarstwo towarowe. Problemy pracy ludności chłopskiej polegają przede wszystkim na niskiej produktywności pracy w porównaniu do innych sektorów gospodarki i w porównaniu z rolnictwem innych krajów europejskich, co powoduje, że iż poziom dochodów większości rolników jest niski.

Zasoby pracy w rolnictwie będą ulegać zmniejszeniu, – co do tego nie ma wątpliwości, – jeśli rolnictwo stanie się sektorem konkurencyjnym, a dochody rolników kształtować się będą na godziwym (społecznie uznanym) poziomie. Stąd pojawia się problem częściowej bądź całkowitej rezygnacji z pracy rolniczej dużej części społeczności, zwłaszcza w indywidualnych, małych gospodarstwach rodzinnych..

Bezrobocie na wsi występuje w różnych formach, wśród ludności rolniczej charakterystyczne jest bezrobocie ukryte, które wg szacunków wynosi w kraju ok. 1 mln osób. Bezrobocie wśród ludności bezrolnej jest także znaczne. W grudniu 2011 r. było na wsi 3713 osoby zarejestrowanych w PUP, czyli około 64% ogółu bezrobotnych w powiecie. Cechą bezrobocia wśród tej ludności jest długi okres pozostawania bez pracy, oraz rosnąca liczba osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, co powoduje nasilenie problemów socjalnych wśród tej ludności.

Struktura demograficzno-społeczna bezrobotnych na wsi (Tabela 15) jest dość niekorzystna przede wszystkim pod względem wykształcenia.

Tabela 15 - CHARAKTERYSTYKA BEZROBOTNYCH NA WSI NA TLE BEZROBOTNYCH W MIEŚCIE

BEZROBOTNI 2011	MIASTO	WIEŚ
w osobach	2095	3713
w %	100	100
PŁEĆ		
Mężczyźni	48,5	49,1
Kobiety	51,5	50,9
WIEK		
<24	17,2	26,8
25-34	27,8	28,7
35-44	20,1	18,8
45-54	22,0	16,6
55+	12,9	9,1
POZIOM WYKSZTAŁCENIA		
wyższe	9,4	6,4
średnie	36,8	28,6
zasadnicze zawodowe	26,5	29,3
gimnazjalne i poniżej	27,3	35,7
CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY		
<6 m-cy	38,5	40,5
6-12 m-cy	21,8	20,1
>12 m-cy	39,7	39,4

Bezrobotni na wsi charakteryzują się znacząco mniejszym udziałem osób z wykształceniem wyższym (odsetek ten wynosi 6,4%) i średnim (28,6%) niż bezrobotni w miastach, jednocześnie wyższym odsetkiem osób z wykształceniem zasadniczym i gimnazjalnym (razem 65%). Ruchy migracyjne przyczyniły się do odpływu najbardziej niewykształconej części tego społeczeństwa do miast. W związku z tym szybszym i skuteczniejszym sposobem na poprawę struktury wykształcenia jest polityka mająca na celu przyciąganie wykształconej ludności z miast na wieś, na przykład w ramach tworzenia nowych miejsc pracy, rozwijania i poprawy usług na wsi, zwłaszcza publicznych, związanych z edukacją i służbą zdrowia.

Rozwiązaniem problemów pracy tej grupy ludności na wsi jest wielofunkcyjny rozwój wsi, który pozwala na utworzenie miejsc pracy w:

- agroturystyce (każde miejsce pracy w sektorze turystycznym generuje dodatkowo 3-4 miejsca pracy);
- produkcji żywności na wysokim poziomie;
- produkcji żywności ekologicznej;
- produkcji energii i niekonwencjonalnych źródeł;
- rozwijaniu społecznych funkcji wsi takich jak kultywacja krajobrazu, ochrona środowiska, i wielu innych;
- usługach okołoprzemysłowych, okołorolniczych;
- handlu na terenach wiejskich.

Dwie ostatnie dziedziny potrzebują dobrze rozwiniętej infrastruktury drogowej i komunikacyjnej. Wyznaczone wyżej działania wymagają przyjaznego klimatu inwestycyjnego, aby wieś mogła przyciągać i absorbować nowe środki finansowe, dzięki którym w szybkiej rzeczywistości pojawiłoby się więcej funkcji pozarolniczych.

Takie pełnienie przez wieś wielu funkcji jest promowane przez UE. W zreformowanej Wspólnej Polityce Rolnej więcej niż dotychczas środków finansowych i programów przeznaczono na zwiększenie roli rozwoju obszarów wiejskich. W Polsce wiele gmin już uwierzyło, że można rozwijać na wsi działalności odbiegające od rolniczej i łagodzić lokalne bezrobocie za pomocą własnej przedsiębiorczości i pomysłowości.

3.5 Efektywna realizacja Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” i programów unijnych

Pod koniec 2007 r. Rada Ministrów przyjęła Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), który jest jednym z programów operacyjnych służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce. Przyjęcie Programu przez Radę Ministrów stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu z wykorzystaniem środków EFS.

Program stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi UE, w tym również Polską, stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Do wyzwań tych należą: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Zgodnie z założeniami Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności krajów unijnych, rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, Program koncentruje wsparcie na następujących obszarach: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli, wdrażaniem zasady dobrego rządzenia oraz promocją zdrowia zasobów pracy.

Celem głównym Programu jest, umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki, finansowany jest ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz w 15% ze środków krajowych. Całość kwoty, jaką przewidziano na realizację Programu, wynosi prawie 11,5% mld euro, w tym wkład finansowy Europejskiego Funduszu Społecznego to ponad 9,7 mld euro, a pozostałą część stanowią środki krajowe. W grudniu 2007 Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie jako instytucja wdrażająca zaczął przyjmować pierwsze wnioski z Działania 6.1

3.6 Działania dostosowujące kształcenie do potrzeb rynku pracy

Przed polskim systemem edukacji stoją trudne i liczne wyzwania, które mają charakter uniwersalny, związany z dostosowaniem do gospodarki informacyjnej i opartej na wiedzy, a także mają charakter wynikający z transformacji ustroju i systemu gospodarczego w kierunku gospodarki rynkowej. Na uwagę zasługuje wciąż niekorzystna struktura wykształcenia ludności.

Mimo widocznych zmian w strukturze kształcenia, system edukacji dostosowuje się zbyt wolno do potrzeb rynku pracy. Niedostosowanie to ma dwa podstawowe źródła. Jednym z nich jest inercja systemu szkolnego. Zmiany programowe i przygotowanie nauczycieli wymagają czasu. Nierzadko mamy tu do czynienia z oporem kadry. Ponadto, proces wdrażania zmian też wymaga czasu; uczniowie muszą przejść cały cykl edukacyjny, aby widoczny był efekt. Z drugiej strony – rozpoznanie potrzeb rynku pracy w obszarze edukacyjnym jest niedostateczne. Aby zjawisko niedostosowania między kierunkami i jakością kształcenia a kierunkami i wymaganiami jakościowymi popytu na pracę zmniejszało się, potrzebne są instrumenty, które system szkolny będą motywować (a nawet „przymuszać”) oraz tworzyć w nim warunki i pomagać mu w sprostaniu potrzebom rynku pracy. Jednym z takich instrumentów jest monitorowanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych (MZDiN). Metoda ta wylansowana w Polsce przez badania IPiSS, z trudem znajduje uznanie na szczeblu lokalnym. Wśród tych instrumentów nie może zabraknąć aktywnego zaangażowania się pracodawców w procesie dostosowania systemu kształcenia.

Tradycyjną i powszechnie stosowaną formą przygotowania ucznia i studenta do pracy zawodowej są **praktyki zawodowe i staże**. Tymczasem praktyki zawodowe stanowią obecnie w Polsce jeden z trudniejszych elementów programu kształcenia. Dotyczy to wszystkich szczebli edukacji.

Rozwiązaniem sprzyjającym praktycznej nauki zawodu są **Centra Kształcenia Praktycznego**. Materialną bazą tych placówek są warsztaty zespołów zawodowych. Obecnie wyposażone i organizacyjnie modernizowane pełnią wiele funkcji dydaktycznych w środowisku lokalnym (w ramach kształcenia ustawicznego), chociaż nadal jest to przede wszystkim miejsce zajęć praktycznych dla uczniów szkół zawodowych. Są nadzorowane przez kuratora oświaty.

W **praktyce zawodowej** bezpośrednią nowością dla praktykantów są nie tylko czynności zawodowe, a także środowisko pracy. Stąd zasadniczym celem praktyk powinna być praktyka pracy, a następnie dopiero praktyka zawodowa. Aby rozwijać dobre i nowoczesne praktyki należy opracować model praktyk zapisany w odpowiednim regulaminie (karta praktyki zawodowej). W karcie tej zostałyby zdefiniowane wymagania dla opiekuna. Osoby takie powinny uzyskać odpowiedni certyfikat.

Jednym z ważniejszych rodzajów usług sytuujących się zarówno w systemie edukacji, jak i w systemie instytucji rynku pracy jest **poradnictwo zawodowe**. W polskiej praktyce usługi poradnictwa zawodowego, poza sferą służb zatrudnienia rozwijają się niedostatecznie.

W obszarze profilaktyki bezrobocia doradztwo zawodowe stanowi tylko 20% zadań poradni psychologiczno – pedagogicznych. W celu zatrudnienia w szkołach doradców zawodowych należy podejmować inicjatywę sięgania po absolwentów psychologii, pedagogiki i przygotowania niektórych spośród nich do funkcji doradcy zawodowego w szkołach (szkolenia, praktyki w poradniach, staż w szkołach).

- W sierpniu 2005 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „*Strategia Rozwoju Edukacji na lata 2007-2013* .”. Ma on służyć m.in. rozwojowi różnych programów (resortowych, branżowych, samorządowych) kształcenia ustawicznego.

Realizacja sformułowanych celów wymaga znacznego wysiłku wielu uczestników procesu kształcenia ustawicznego. Szczególne znaczenie ma proces koordynacji prac w zakresie przygotowania narzędzi poprawy jakości (certyfikaty dla instytucji kształcących, standardy kwalifikacyjne, podnoszenie kompetencji nauczycieli) oraz stworzenia systemu informacji o kształceniu. Realizacja strategii wymaga środków. Obecnie na kształcenie dorosłych wydaje się zaledwie 0,6% całkowitego budżetu państwa na edukację. W najbliższej przyszłości zamierza się przeznaczyć na ten cel znacznie więcej środków, wykorzystując do tego także fundusze strukturalne UE (do 2,5% budżetu edukacyjnego). Jednocześnie kształcenie ustawiczne będzie nadal absorbować środki indywidualne oraz środki pracodawców.

3.7 Zmniejszenie bezrobocia przez aktywną politykę rynku pracy

Dla zachodzących przemian strukturalnych na rynku pracy kluczowe znaczenie ma efektywna polityka rynku pracy. Jej podstawowym zadaniem jest ograniczenie niedopasowania popytu i podaży zasobów ludzkich na rynku pracy.

Aktywizacja zawodowa zależna jest bezpośrednio od rozwoju gospodarczego regionu, a tym samym tworzenia nowych miejsc pracy. Założeniem aktywnej polityki zatrudnieniowej musi być bardziej efektywne wykorzystywanie potencjału ludzkiego. Szczególne znaczenie będzie miała jakość kapitału ludzkiego (odpowiednie kwalifikacje zawodowe, umiejętność radzenia sobie na rynku pracy, aktywna postawa, mobilność, przedsiębiorczość).

Mimo poprawy sytuacji na rynku pracy, niektóre grupy, w tym zwłaszcza osoby długotrwale bezrobotne, osoby bez stażu zawodowego, osoby starsze, kobiety, osoby gorzej wykształcone,

osoby niepełnosprawne mają nadal problem z powrotem do zatrudnienia. Dlatego też urząd przede wszystkim zajmuje się tymi grupami.

Realizowane zadania w tym zakresie zostały omówione w poprzednim rozdziale

3.8 Partnerstwo i współpraca na rzecz wzrostu zatrudnienia i ograniczenia bezrobocia

Problem bezrobocia zarówno na szczeblu regionalnym jak i lokalnym jest bardzo złożony i żadna instytucja działająca w pojedynkę go nie rozwiąże. Potrzebna jest zatem współpraca wielu instytucji i podmiotów aktywnych na rynku pracy. Dlatego ostatnio powstała **idea partnerstwa lokalnego**, która polega na aktywizowaniu całych społeczności lokalnych i zachęcaniu ich do współpracy przy definiowaniu lokalnych problemów oraz rozwiązywaniu ich na poziomie gminy lub powiatu. Wspólna praca nad rozwiązywaniem problemów, wymiana doświadczeń przedstawicieli różnych środowisk na szczeblu lokalnym wpływa na poprawę sytuacji gospodarczej w powiecie.

W przypadku walki z bezrobociem celem partnerstwa lokalnego między instytucjami samorządowymi, lokalnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami infrastruktury oraz mieszkańcami społeczności lokalnej jest ożywienie gospodarcze prowadzące do zwiększenia liczby miejsc pracy, a tym samym do zmniejszenia liczby osób poszukujących zatrudnienia.

Nowy okres programowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 kładzie jeszcze większy nacisk na rozwój partnerstw lokalnych jako sposobów na ożywienie gospodarcze i tworzenie nowych miejsc pracy. Wsparcie EFS zakłada promocję partnerstwa na rzecz zatrudnienia i integracji na rzecz rozwoju rynku pracy na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym przy szerokim zaangażowaniu instytucji i organizacji.

IV ZAKOŃCZENIE

Sytuacja na lokalnym rynku pracy uległa nieznacznemu pogorszeniu, pomimo pozytywnych tendencji do listopada 2008 r.. Ponad 6 tys. bezrobotnych, coraz więcej osób trudnych do zaktywizowania, tylko 15% ma prawo do zasiłku (generuje to często biedę, marginalizację i pracę „na czarno”), wyjście z bezrobocia utrudnia niskie wykształcenie i brak kwalifikacji zawodowych. Wysokie bezrobocie w 2011 r. było wciąż wynikiem kryzysu finansowego i związanego z tym utrudnionego dostępu podmiotów gospodarczych do tanich

kredytów. Skończyła się dobra koniunktura w wielu działach gospodarki. Światowy kryzys ma w dalszym ciągu wpływ na ograniczenie produkcji ,a to z kolei skutkuje ograniczeniem zatrudnienia i przekłada się na wzrost bezrobocia.

Realizacja zaprezentowanych w omawianym **Programie** zamierzeń i działań na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy Powiatu Płockiego, staje się skuteczną odpowiedzią na wezwania, jakie stoją przed lokalną gospodarką w dziedzinie zatrudnienia i zmniejszania bezrobocia w najbliższych latach. Wymaga to jednak ścisłej współpracy wszystkich **partnerów rynku pracy**. Do zmniejszenia lokalnego bezrobocia prowadzić może konsekwentnie realizowana polityka gospodarcza miejscowych władz, wspierana aktywnym działaniem partnerów społecznych.

Aktywizacja środowiska lokalnego, promowanie małych i średnich przedsiębiorstw, tworzenie warunków do uruchomienia nowych inwestycji, rozwój budownictwa, ograniczenie „importu” bezrobocia, zwiększanie mobilności przestrzennej i zawodowej – są to czynniki stymulujące tworzenie nowych miejsc pracy.

O rozwoju i konkurencyjności gospodarki decyduje obecnie w coraz większym stopniu wiedza, postęp techniczny, kwalifikacje i postawy ludzi. Zatem promowanie kształcenia zawodowego, oraz dostosowanie do potrzeb rynku pracy stanowi dzisiaj nie tylko normę realizacji praw człowieka, szanse jego rozwoju, ale także jest niezwykle aktywnym czynnikiem postępu gospodarczego.

Zmniejszeniu bezrobocia służy także **aktywna polityka rynku pracy** umożliwiająca przejściową aktywizację bezrobotnych – osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób, o których mówi się, że mają niższą zdolność do pracy: w starszym wieku i o niskich kwalifikacjach, niepełnosprawnych. Jednak poważne ograniczenie środków Funduszu Pracy w 2011 roku nie sprzyja ograniczaniu bezrobocia

Aby cele programu były skuteczne, muszą być tworzone **warunki** do jego realizacji. Potrzebne są też porozumienia różnych rzeczywistych i potencjalnych udziałowców powiatowej polityki zatrudnienia, współdziałania z partnerami społecznymi: z jednej strony z miejscowymi organizacjami pracodawców , a z drugiej strony, z lokalnymi ugrupowaniami związkowymi oraz z organizacjami pozarządowymi.